

D/II-183

HIRDETŐ

NYIRÉGHÁZI BESZÉDEK GYŰJTEMÉNYE

Kiadják

Révész János

ev. lelkész

Soltész Elemér

ref. lelkész

szerkesztők

Megjelenik havonként

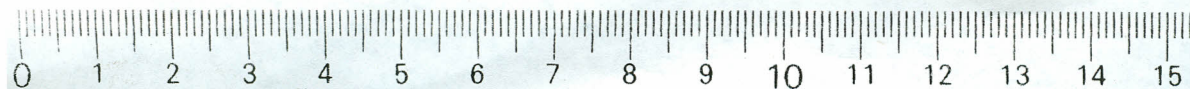
Tartalom

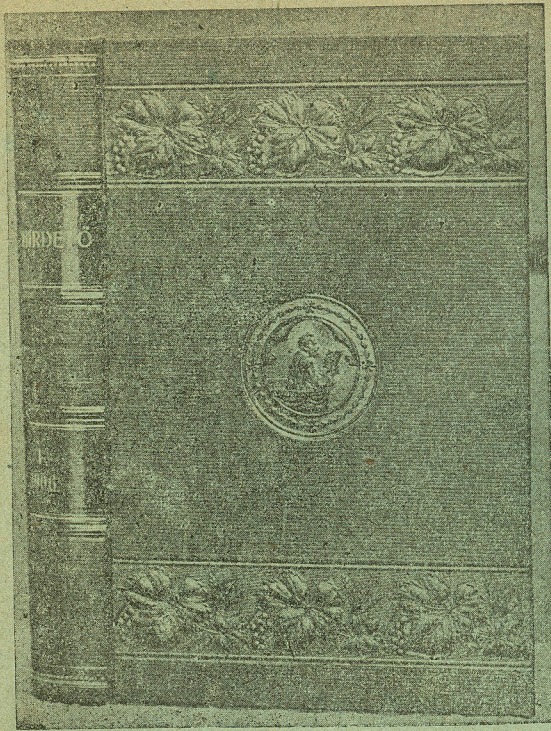
Dr. *Bartók Jenő* nyiregyházi ref. lelkész: A megtérés útján. —
Zábrák Dénes soproni ev. lelkész: A tiz bélpoklos. — *F. Varga*
Lajos nagyrabéi ref. lelkész: Egyesült erővel. — *Kund Sámuel*
 répczelaki ev. esperes-lelkész: Senki nem szolgálhat két urnak. —
Geduly Henrik nyiregyházi ev. lelkész: Isten és az emberek. —
Mindszenti Imre ároktői ref. lelkész: Az első teendő. — *Karsay*
Imre szilsárbányi ev. lelkész: Keressük Istennek országát és az ő
 igazságát. — *Illyés Endre* balmazújvárosi ref. lelkész: A foglal-
 kozását szerető ember.

Kiadóhivatal
 Nagybánya
 Hid-utca 19. sz.

Nánásy István
 nyomása
 Nagybánya

Egész évre 12 K
 Félévre . . . 6 K
 Negyedévre 3 K

mán könyvkötészete (Debreczen, Fűvészkert-utca 9. sz.).

Előfizetőkhez. E füzetben két perikopás beszéd van. Az októberiben vasárnapi és alkalmi beszédeket adunk.

B. J. *Nyiregyháza*. F. V. L. *Nagyrábé*. I. E. *Balmazújváros*. A tiszteletdíjat elszámoltuk előfizetésbe. — S. J. *Tiszavárkony*. A beküldött beszédre lehetőleg sort kerítünk. — V. A. *Bátka*. Bár előbb kaptuk volna. Nem időszakhoz kötött beszéd ugyan, de mégis inkább valamelyik nyári füzetbe illett volna. A közlendők közé tettük. — B. F. *Marosvásárhely*. Megérkezett, de e füzetre nézve későn. Eltettük jövőre. D. S. *Oroszlány*. Gy. I. *Balf*. Megkaptuk.

Bekötési táblát az IGEHIRDETŐ I. II. III. évfolyamához darabonként 1 koronáért bérmentve küld Dávidházy Kál-

Az IGEHIRDETŐ I. II. III. kötete kapható a kiadóhivatalban; füzve 10 K, kötve 12 K egyenkint.

Az IGEHIRDETŐ kiadóhivatalában kapható: **Konfirmációi káté** magyar református növendékek számára. Irta néhai **Soltész János** ombodi ref. lelkész. *Negyedik kiadás*. Ára 24 fillér. *Legalább tíz példány megrendelésénél egy-egy példány ára 20 fillér.*

Soltész János. A nagybányai ref. egyházmegye története. Nagy nyolczadrét. 360 lap. Térképpel. Ára 5 K. Külön lenyomat: A nagybányai ref. egyház története. 24. lap. Ára 20 fillér.

NÁNÁSY ISTVÁN
RÖNYVNYOMDÁJA ○○○○○ NAGYBÁNYÁN.

Vállalkozik mindenféle egyházi, lelkészi, iskolai nyomtatványok gyors, csinos és hibátlan elkészítésére. □□□□ Jutányos árak!

1987 FEB 17

A MEGTÉRÉS UTJÁN.

— Vasárnapi. —

Csel. 8, 26—29.

K. T! Bizonyára mindenki ösmeri a Cselekedetek könyvéből a szerecsen főember megtérésének történetét. Gondoljuk tehát végig azt figyelmesen, mert megérdemli e történet, hogy vele foglalkozzunk s belőle egy-két tanítást vegyünk lelkünk üdvösségének munkálására.

*

Mindjárt a bevezetése nagyon tanúlságos e történetnek.

Egy távoli tartományból való királyi szolga jön Jerusálembé, hogy tiszteletét bemutassa az örök Istennek. Pogány ember, egy szerecsen királynénak a szolgája ez a férfiú, ki hallott valamit az igaz Istenről; hallotta, hogy Jerusálemben van az ő igaz tisztelete s ime, nem gondol a hosszú út fáradalmával, az útközben előjehető nehézségekkel és óriási akadályokkal, hanem megindul, hogy a messze távolból eljusson a szent városba és ott megismervén az Istent, tiszteletet tegyen neki.

Ah, ha megjegyezné magának mindenki, ami ezekben a szavakban mondva van! Hogy ez a férfiú nem sokat gondolkozott, nem sokat várt és tervezett, hanem mindjárt azon kezdte, hogy elindult. Pedig meglehet, hogy cselekedete nagy feltűnést keltett otthon, az ő bálványimádó hazájában és bizonyára ismerősei kérdőre vonták őt, vagy tán éppen ki is gúnyolták.

K. T! Nekünk sem szabad sokat habozni és tervezgetni, ha arról van szó, hogy elinduljunk a keresztyén

életnek azon az útján, mely minket Istenhez s az ő igaz tiszteletéhez vezet el. Nem szabad arra gondolni, hogy az úton nehézségek váraognak ránk, hogy temérdek fáradtság, szenvedés fog fejünkre zúdulni, míg célunkhoz eljutunk és tán ismerőseink, barátaink jó indulatát játszuk el, mikor környezetükből kiszakítjuk magunkat, hogy teljes erőnkől az Urnak szolgáljunk.

Csak el kell indulnunk, miként elindult a szerencsen ember is, akiről történetünk beszél. Majd útközben úgyis különböző változásokon megyünk át s arra gondolnunk sem szabad, hogy egy-két nap alatt, vagy egy-két esemény hatására megtaláljuk az igazi szövetséget az Urral s valódi keresztyénekké alakulunk át. Csak lassan történik ez meg a legtöbb esetben, napról-napra fokozatosan, mint ahogy az áldásos tavaszi eső fejleszti, érleli a növényeket mind ama napig, míg azok kalászokba szökkenhetnek.

Mi talán az ellenkezőt jobban szeretnők és szívesebben csatlakoznánk a keresztyének táborához, ha nem kellene átmenni azokon a keserves lelki vajadásokon, azokon a nehéz fájdalmakon és vergődéseken, amelyekkel a keresztyén élet és gondolkozás kialakulása mibennünk rendesen együtt jár.

De hogy a fáradtság, a fájdalmak s a nehéz küzdelmek mennyire hozzá tartoznak a keresztyén gondolkozás megszületéséhez, alig-alig bizonyítja valami megkapóbban, mint a történetünkben szereplő szerencsen ember példája.

*

Mert ime, újabb és újabb keserúségeken kellett neki átmenni és korántsem volt elég a sok utazás és a hosszú fáradtság, amelyeket addig tett, míg Jerusálembé megérkezett.

Pedig soha jobbkor nem jöhetett volna Jerusálembé, hogy már maga az eljövétel is elég hasznot hajtson neki lelke megépülésére. Hiszen a szent város még mindenütt magán viselte a nem régen lefolyt nagy és szent események felséges nyomát. Még meg lehetett mutatni az idegennek a Kálvária helyét, mely most is véres volt a Meg-

váltó kiömlő véréből; meg lehetett mutatni a város kapujánál azt a helyet, ahol megkövezték Istvánt, az első vértanút és a hegyek szinte hangosak voltak még akkor is a nagy bűnbánathirdetőnek, keresztelő Jánosnak szavától: Térjetek meg! Sőt ott voltak az élő tanúk, kik bizonyítani tudták az Ur feltámadását: Mi láttuk őt tulajdon szeminkkel!

És mégis, csodálatos, a messző földről érkező szerencsen ember csak bolyongott a városban napok hosszan a nélkül, hogy mindezekből valamit megtudott volna és neki valaki tudtára adta volna a megfeszítést, a feltámadást, a mennybemenetelt, vagy egy szóval is érintette volna az elmúlt napok eseményeit. Maradt teljes sötétségben és akár meg se tette volna a nagy útát, olyan hiábavaló volt a Jerusálembé való jövele.

Hiszen nem is csoda!

Mert hát ugyan hova, kikhez ment ő s kiktől várta buzgósága kielégítését, midőn Jerusálembé megérkezett? Neki első dolga volt, hogy a papokhoz és a farizeusokhoz menjen s ezt ő egészen természetesnek találta. Hiszen ezek az Istennek szolgái; ezeknek a kezében van a törvénykönyv, ezek ültek az ítéletnek székeiben és uralkodtak isteni méltósággal a népeken. Aztán maga a templom is oly fényes, oly csillogó, hogy nagyszerűségében szinte magán hordozta az Istennek közelségét; ugyan hova menjen hát, ha nem ide?

Ámde mindezek szólhattak-e neki a Megváltó Ur Istenről, ki azt tanította, hogy Istent sem a Sion hegyén, sem a Garizim hegyén nem szükség imádni, hanem mindenütt e világon, mert az Isten lélek és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják. Nem, ezek neki ilyet nem mondhattak, hiszen ezzel önmaguk romlását ásták volna meg.

És így történt, hogy a szegény vándor szerencsen, ki oly csodálatosan arra valónak látszott, hogy a Krisztusé legyen, elhagyta Jerusálemet a nélkül, hogy órála valamit megtudott volna, sőt maradt pogánynak s a keresztyén hitnek még csak halvány sejtelve sem támadt föl benne.

Ah, mily szomorú lehetett az ő hazafelé utazása! Milyen

csüggedt a lelke, mily bánatos a tekintete! Éz amint tova haladó szekeren ült, szinte látjuk a keserűségét, a csalódását, amely hangosan bizonyítja, hogy nem ezt kereste ő s nem ily kevés gyümölcsét várta sok fáradságának...

*

De Isten örökdik a lelkek fölött, melyek őt igazán keresik. Ime, a szerencsen lelkében fölgült az a gondolat, hogy van még egy eszköz, egy hatalom, mely az ő zajgó lelkét lecsendesítheti. És keze önkéntelenül a szent iratok után nyul s mialatt szekere tovább halad, ő azon ülve buzgón belemerül az írások olvasgatásába s azok mélységeinek kutatásába. És ez elég neki; hiszen ez a világosság nem sokára úgyis csupa fény és csupa ragyogás fog lenni, csak várni, remélni, imádkozni kell; ime így mutatja ő nekünk is, hogy milyen törhetetlen kitartás és szilárdság az, amely a megtérés útjához vezet.

Tehát a szerencsen ember olvasta a szent írást! De vajjon ez az olvasás önála csak a megismerés kíváncsisága, vagy a tudós mélyreható tekintete volt-e? Ah, semmi esetre sem! Az ő példájában mi egy buzgó lelket látunk, ki munkálkodik és keres, hogy megtalálja az üdvösséget és a kegyelmet. És ebben a munkájában mennyi alázat, mennyi megbánás, mennyi hit és megtérés nyilatkozik! Kicsoda találná hát lehetetlennek, hogy ő eljusson az igazi ismerethez?

És nem, mégsem jut el oda magától. Bármennyi hite és alázata volt is neki, mindaz kevés volt ahhoz, hogy hite élővé legyen s őt az igazi megtérésben a Krisztushoz vezesse el. Ime, szükség volt, hogy találkozzék egy élő hitű emberrel, az apostollal, Fileppel, akinek lelkétől az ő lelke is lángra gyúlt s aki, mint ujjászületett ember, őt is elvezette az ujjászületéshez.

E találkozást mi hajlandók volnánk véletlennek tartani; ám véletlen vagy történetes esemény nincs és nem is lesz, mert mindenben csodás és bölcs gondviselés munkálkodik. Bizonyára ez a gondviselés vezérelte Filepet is a szerencsen ember útjába, azt a tanítást adva nekünk, hogy kérjük mi is, bárha útunkban találkozhatnánk egy-

egy megtért emberrel, akitől megtanúlnánk az igazi hitet és istentiszteletet.

Mert, hogy erre van nagy szükségünk, az mindenké-
fölrött bizonyos. Hiszen kérdezzük csak meg, hogy miért
oly erőtlén a mi hitünk, miért oly hideg a keresztyén-
ségünk, miért oly kihalt az egyházi életünk? A feleletet
mindig abban találhatjuk meg, hogy alig-alig akad köztünk
élő hitü keresztyén, akinek hitétől a többi ember lelke is
lángra gyúlna. És ahol győzelmet arat a hit, ott az min-
dig azért történik, mert élő hitü emberek lelke táplálja azt.

*

A szerecsen ember történetének befejezése igen egy-
szerü. Egy keresztelési szertartás az egész, amelylyel Filep
a már megtért embert beveszi a keresztyének társaságába.
E szertartás megtörténtét a szent írás is csak mintegy oda-
füzi az előbbiekhöz, amelyeknek egyetlen nagy igazsága
az, hogy a szerecsen ember is megérti a hitnek miben-
létét és ilyen úton, ilyen töredelmes és fáradságos fölté-
telrel jut el a megtéréshez.

A hit mibenlétének megértése tán fáradságos nekünk
is, talán egy kissé hosszadalmas is, talán itt-ott akadályok
kerülnek elénk, talán csak évek multán, itt-ott félre is
vezetve, jutunk el a helyes útra. De mindegy. Csak ne
csüggedjünk, útunkról le ne térjünk. Majd kerül mielőnk
is egy-egy igazi keresztyén, egy-egy megtért ember s a
kik jártunk egy úton a szerecsen emberrel sok ideig, egy-
szer csakugyan övele az Urat is bizonyosan megtaláljuk!
Amen.

DR. BARTÓK JENŐ.

A TIZ BÉLPOKLOS.

— Vasárnapi. —

Szent Lelkednek harmatával, Istenem!
Öntözd, ápold szívemnek oltárán
A hála szép virágát.
Ne hagyj soha hűtlen elfelejtenem,
Szent kezedből mennyi áldás száll rám . . .
Neved ég és föld áldják.
Jóságod ma is megújult rajtam,
Téged imád,
Buzgó hálát,
Míg csak élek, neked rebeg ajkam!
Amen.

Testvéreim a Krisztusban! Pár év előtt történt. Mí-
dön a május elsejéig tartó zord és hideg tél végre min-
den átmenet nélkül a legforróbb nyárnak engedett helyet,
az addig csak félénken és tartózkodva rügysző fákat egy
pár nap alatt valóságos illatos virágözön borította el s mi
reménykedő szívvel azt hittük, hogy az elkésett természet
most a mulasztást rövid idő alatt pótolni fogja és bőséges
gyümölcsstermésre számíthatunk. És ime, mily keserű csa-
lódás ért bennünket! Néhány hét múlva millió, meg millió
hernyó lepte el és tarolta le fáinkat, mintha abból a sok
szép virágból gyümölcs helyett csupa undok és pusztító
férgék keltek volna ki, úgy, hogy kertjeinkben nyár dere-
kán már zöld lombot is alig láttunk, nemhogy egészséges
gyümölcs örvendeztetett volna meg bennünket.

De míg e szomorú jelenség a természetben csak ki-
vételesen fordul elő, Isten országában évről-évre tapasztal-
juk azt. Mennyei Atyánk naponként ezer meg ezer jóté-

teményeivel, mint ékes virágokkal árasztja el életünket, amelyekből a természet rendje szerint a hála és magasztalás édes gyümölcseinek kellene kifejlődniök; e helyett azonban minden lépten-nyomon a hálátlanság rút hernyóival találkozunk, melyek a szívnek nemesebb hajtásait lerágják és az anyaszentegyház virágos kertjét sivár pusztasággá változtatják. Az örök szeretet ezer meg ezer nyájas üdvözlétére visszhang nem felel, mintha e nemzedék a mindennapiság vásári zajában megsiketült s az élet gondjainak nyomása alatt megnémult volna. Halljuk az ígét: *Áldozzál az Istennek dicsérettel és add meg a magasságban lakozó Istennek a te fogadásodat! . . . Áldjad én lelkem az Urat és minden belső részeim az ő szent nevét. Áldjad én lelkem az Urat és el ne feledkezzél semmi jótéteményiről; ki megkegyelmez minden te bűneidnek, meggyógyítja minden betegségedet; ki megszabadítja a koporsóból a te életedet; ki tégedet megkoronáz kegyelmességével és irgalmasságival; ki minden jóval megelégti a te szádat; megújítja a te ifjúságodat, mint a saskeselyűnek . . .* Igen, halljuk a sokszoros felszólítást, de szívünk zárva marad. A hálátlanság buján tenyészik, mint az útszéli gyom; a hála oly ritka, mint a négylevelű lóhere, vagy még inkább mint az áloé virága, mely csak minden száz évben nyílik egyszer. Ezt bizonyítja a mai vasárnapi evangéliom is.

Luk. 17, 11—19.

Szeretett keresztyén hivek! *Hívj engemet segítségül a te nyomorúságodnak idején; megszabadítlak tégedet és dicsőítesz engemet.* E jól ismert zsoltárigének megvalósulása az imént hallott evangéliomi történet. Tíz belpoklos férfiú kiált az Urhoz a nyomorúság völgyéből; az Ur megszanja inségöket és meggyógyítja őket s egy legalább visszatér közülük s hálás szívvel mond köszönetet megsegítőjének.

E történet számtalanszor megismétlődik napjainkban is. Ezer meg ezer ember nyög a szenvedések súlyos lánczaiban ma is; az Urnak megsegítő szeretete nem hült ki

még ma sem, ámde a hála szép virága még ma is csak nagy ritkán, elvétve terem meg e nemzedék elfásult szívében. Nem végzünk tehát hiábavaló munkát, ha az áhítatosság jelen órájában szemünk elé állítjuk

a tiz bélpoklos történetét

s vizsgáljuk annak három fokozatát,

1. *a nyomorúságot,*
2. *a segítséget és*
3. *a hálat.*

Uram! *Tölts bé minket a te jóvoltoddal minden reggel, hogy énekeljünk és vigadjunk minden mi időnkben.*
Amen.

1.

Hívj engemet segítségül a te nyomorúságodnak idején.

Ily biztatás hangzik felénk az őskorból Aszáf lantjának húrjain! S ok van reá elég még ma is. A nyomorúság oly régi, mint maga az emberi nemzet e siralom völgyében. A tudomány és művészet, a törvényhozás és nemes szívek önzetlen áldozatkészsége hiába merítette ki minden erejét a sok évezredes küzdelemben: a szenvedést, ha itt-ott enyhítette is, végkép' számúzni nem tudta e földről. Az édenkert kijáratánál fakadó könnypatak nem száradt ki soha, sőt folyton dagadó árjaival öntözi a társadalom minden rétegét személyválogatás nélkül. Van-e köztünk, van-e a népek milliói között csak egy is, akinek vállát az élet terhei teljesen megkimélték volna? Óh, higyjétek el, a látszat sokszor csal. Sokszor selyemfüggönyök mögé rejtőzik a nehéz gond, terített asztalon párologó tálak s gyöngyöző serlegek ízét rontja el a keserűség s babékoszoruk alatt fészkel a boldogtalanság. De kétszeresen szánandó az olyan ember, akinek *testi* erejét, épségét rombolta szét és emészti valamely súlyos betegség. S ilyen szerencsétlen férfiakról szól mai evangéliomunk, kiket a keleti országok réme, a ragályos s többnyire gyógyíthatatlan bélpoklosság undorító nyavalyája lepett meg s kik a városon kívül épített bélpoklos-házban jajgatva,

nyögve várják a gyógyulást, vagy a megszabadító halált. De ime, új remény sugára csillan föl fekélyekkel borított, bánatos arczukon. A betegek csudaorvosa, a názáretbeli Jézus halad el az uton, nagy néptömeg kíséretében. Erre a tiz boldogtalan sietve rohan ki szomorú hajlékából s egy értelemmel kiált rekedt hangján: *Jézus, Mester, könnyörülj rajtunk!*

A nyomorúság egyesítette a különféle társadalmi állású és nemzetiségű betegeket. Vagy azt hiszitek, hogy az a büszke főúr szóba állt volna azzal az egyszerű kézművessel, ha az inség meg nem alázta volna őt; vagy az a szemforgató farizeus megtúrta volna maga mellett azt a megvetett vámszedőt és mi több, azt az eretnek samaritánust, ha a közös nyomorúság a köztük fennálló válaszfalat le nem rombolta volna?

A tapasztalás ma is azt bizonyítja, hogy kórházakban, gyógyfürdőkben teljesen idegen betegek, akik más-kor hideg közönnyel tekintettek volna egymásra, őszinte bizalmassággal beszélnek el egymásnak szenvedéseiket s némi megnyugvást, vigaszt lelnek abban a tudatban, hogy vannak még náluk nyomorultabb betegek is.

Ne zúgolódjál tehát a Gondviselés ellen, ha csapás nehezedik rád, hanem inkább valld be a zoltáríróval: *Jó nékem, hogy engemet megaláztál, hogy megtanulnám a te parancsolatodat.* Mert, lásd, a szenvedés is üdvös nevelő eszköz, fenyítő vessző a szerető Atya kezében. A súlyos kereszt feloldozza lelkedet e világ szerelmének lenyügző bilincseiből s mint hirtelen kitörő vihar, figyelmezteti az útszéli virágok közt késlekedő vándort utazásának céljára: *Nincs itt maradandó városunk, hanem jövődőt keresünk.*

Ámde még a leggyötrelmesebb testi betegségnél is borzasztóbb nyomorúság a *lelki* nyavalya, a bűnnek belpoklossága, mely a múlt emlékeit a furdaló lelkiismeret által megmérgezi, a jövőt ijesztő rémekkel népesíti be s a sirt és halált borzalmas alakban tárja elének.

Óh én bűnös, jaj mit tegyek,
Hova hajtsam fejemet?!

Vajha megtalálnád az egyedül helyes és kielégítő feleletet:

Jézus, én bátorságom,
Jézusomat nem hagyom!

Az evangéliombeli bélpoklosok ehez az orvoshoz fordulnak segítségért, fenhangon könyörögvén: Jézus, Mester, könyörülj rajtunk! *Uram, az ő nyomorúságukban meglátogattak téged; alázatosan könyörögtek néked, mikor a te ostorod rajtuk volt. Mint a nehézkes asszony, mikor elközelget a szülésnek ideje, fájdalmat szenved, kiált az ő fájdalmiban, úgy voltunk teelőtted, Uram.*

Bűnös, add át néki szíved,
Tárd fel neki sebeidet,
Ha örömöd búra vált;
Betegséged ő gyógyítja,
Lelkedet ő gazdagítja,
Meggöngyölyíti a halált.

Bátran fordulhatsz hozzá imádságoddal, hisz' ő maga biztat: *Hívj engemet segítségül a te nyomorúságodnak idején . . .* s hozzáteszi a boldogító ígéretet is:

2.

Én megszabadítlak tégedet.

És mikor őket látta . . . azaz, mikor a száanalom és meleg részvét nyájas tekintetével nyomorúlt helyzetöket felismerte és rendíthetetlen bizalmukat észrevette, azzal a tekintettel, mely a naini özvegynek omló könnyeit felszárította, mely az ingatag Péter szemében egykor a bűnbánat forró könnyeit fakasztotta s melynek nyomán a szenvedők csüggeteg lelkébe új remény, szent bizalom áradt, akkor *monda nékik: Elmenvén, mutassátok meg magatokat a papoknak.* A papoknak, mint a törvény őreinek volt joga és kötelessége a betegséget megállapítani és az esetleges gyógyulásról a bizonyítványt kiállítani, melynek alapján ama szerencsétlenek visszatérhettek családjok körébe, hivataluk tovább folytatására. *És lön, hogy míg odamennének, megtisztulának.* Az Urnak könyörülő szeretete levette róluk a rettenetes terhet, megszabadította őket. *Mikor az Ur visszahozná a Sionnak foglyait, olyanok valának, mint akik álmodoznak. Ak-*

kor nevetséggel betelék a mi szánk és a mi nyelvünk vigassággal.

Testvérem az Urban! Ha valaha szenvedtél és éjjel-nappal zokogva sirattad feldult életboldogságodat és az Ur csudálatosképpen megsegített és a borus éj után reád ragyogtatta a szabadulásnak dicső hajnalát: akkor megérted a tiz bélpoklos ujjongó örömét és boldogságát, melylyel azok a papok házából kiléptek és fölemelt fővel hazatértek. Pedig te is részesültél számtalanszor már az ő megsegítő kegyelmében. Mikor a gond és keserűség ársjai összezsaptak árva fejed fölött s mentőkezet többé sem e világ, sem gyarló ember nem nyujthatott és te megértve az Urnak nyájas hívogatását: *Jöjjetek énhozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve és én megnyugtatlak titeket . . .* esdő fohászra kulcsoltad fonynyadt kezeidet: Uram, Mester könyörülj rajtam! . . . rád pillantott, megszánt és erős karjaival a habok közül keblére emelt tégedet, mondván: *Ne félj, mert veled vagyok én; meg ne rettenj, mert én vagyok a te Istened!* Óh, hány *Ében-ha-Ezert*, az ő megszabadító kegyelmének hány emlékkövét állította fel a te életutadon is, ezzel a felirattal: *Mindez ideig segítséggel volt nekünk az Ur! És te még kételkedhetel az ő hatalmában és atyai jóindulatában? Miért hagytad el óh én lelkem magadat és miért búslakodol énbennem? Bizzál az Istenben, mert én még néki hálákat adok, mert ő az én orcámnak szabadtója és ő nékem Istenem.*

Csak hogy néha késik a segedelemmel, hogy hitedet próbára tegye. Türelemmel kell várnod, míg az ő órája elérkezett. Azok a bélpoklosok sem látták rögtön a csudát, még csak külső eszközt sem alkalmazott velök szemben az Ur, mint például a siketnémánál; nem kente, nem fűröszötte meg őket; csupán az ő szavára föltétlen bizalommal kellett elindulniok a papokhoz. Ha egyik vagy másik kételkedve rázta volna fejét s nem engedelmeskedett volna az ő parancsának, az nem is tisztult volna meg. A királyi főembernek is csak annyit mond: *Eredj el, a te fiad él!* és mivel az hitt az ő szavainak s nyugodtan távozott, azért teljesült esedező kérelme.

A segítség bár néha késik,
De ugyancsak eljön végre;
Bár a válás nehezen esik,
Utóbb válik üdvösségre.
Légy csendes szívvel . . .

Óh, ti kicsiny hitűek, tekintsetek vissza életpályátokra s mondjátok meg igaz lélekkel, megszegte-e az Ur valaha régi ígérését: *Imé, én titeletek vagyok minden napon, mind e világ végezetéig!* Volt-e az ő oldala mellett valaha valamiben fogyatkozástok? Ugy-e nem, semmi! Ő megszabadít tégedet; de vajjon hozzáteheti-e bízvást:

3.

És te dicsőítesz engemet . . .

Miként a felhőtlen tiszta égbolt csillagokkal, a zöldelő pázsit himes virágokkal s az erdő hangos madárdallal: úgy tele van az írás Isten iránt való hálára és magasztalásra buzdítással: *Dicsérjétek az Urat, mert jó, mert mindörökké megmarad az ő irgalmassága . . . Menjünk eleibe hálaadással, énekeljünk neki dicséreteket.* Sőt nem csak, ahol áld és megszabadít, hanem még ott is, ahol sujtol, csendes megnyugvást kíván tőlünk az Ur, hogy, mint a kegyes Jób vagyonának romjain, gyermekeinek holtteste mellett, így szóljunk: *Az Ur adta, az Ur vette el is, áldott legyen az Urnak neve.* És mi, az újszövetség fiai, Istennek gyermekei, akiknek a testi áldások mellett Istennek üdvözítő kegyelme is megjelent, bűneinket önvérével tisztára mosta, a halál félelmét elvette és ama jobb hazának kapuit vágyó lelkünk előtt feltárta, hányszor halljuk a jogos és méltányos felszólítást: Jer, dicsérjük Istent szívvel, szájjal, lélekkel! . . . De vajjon megfogadjuk-e azt mindnyájan?

Egy pedig ő közülök, mikor látta, hogy meggyógyult, visszatéve, dicsőítvén az Istent, nagy szóval. És arcczal leborula az ő lábainál, hálaikat adván neki: és ez Samáriabeli vala. Így értesülünk a tiz belpoklos történetéből. Tehát a tiz közül csupán egy és az is *eretnek* samaritánus. Óh, nem méltó-e az Urnak panaszos kérdése: *A kilencze pedig hol van?* . . . Talán azt

hitték, hogy nekik, mint Ábrahám fiainak, jogos igényök van az Urnak áldására; vagy gondolták, hogy ők majd a templomban fogják áldozataikkal leróni köszönetüket; vagy ez örvendetes pillanatban eszökbe sem juthatott más, csupán régóta nélkülözött családi boldogságuk? . . . Tény az, hogy ők a könyörülő orvoshoz többé nem tértek vissza.

Míntha csak korunk fiait látnám magam előtt.

Mely nagy az Ur kegyelmessége,
Mely vad szív az, kit meg nem hat?
Óh, nincsen-e érczkeménysége,
Ha itt hidegen maradhat . . .

— kérdi az énekvers. És a feleletet rá megadja a ke-sergő Ésaías proféta: *Halljátok meg egek és vedd fü-leidbe föld, mert az Ur szól: Fiakat nevelék és azokat nagy méltóságra emelém, ők pedig értőlem elszaka-dának. Az ökor ismeri az ő urát és a számár az ő urának jászlát, az Izrael pedig nem ismeri az ő Urát, az én népem nem veszi eszébe magát!*

„Két dolog felett nem fogy el csudálkozásom — mondja egy kegyes férfiú — és ez: az embereknek folytonos há-látlansága Istennek határtalan szeretetével szemben, továbbá Istennek soha meg nem szünő szeretete az emberek hal-latlan hálaatlanságával szemben.“

Óh, mily nagy azoknak száma, akik a hatalmas és befolyásos emberek előtt csúszva-mászva hajlonganak — noha a háládatosságról a társadalmi életben az emberek-ke szemben is többnyire megfélekednek — de Isten előtt megmerevült térdökét meghajtani nem tudják! Midőn a vasárnapi harangok Isten házába, hálaadásra, lelki épülésre hívogatnak, hányan hallják meg azt? Hányat vonz hálás szíve e szent helyre, romolhatatlan mennyei kincsek gyű-jtésére? Tíz közül talán egyet, száz közül egyet, ezer kö-zül egyet . . . *A kilencze pedig hol van? . . .*

Ha az általad elvetett magból csak minden kilencze-dik kél ki, kétségbeesve zúgolódog; mennyei Atyád pe-dig elégedjék meg vele, ha ezer jótéteményére alig hall egyetlen köszönő szót? De hagyjuk a kilencz hálaatlant; ők önmaguk büntették meg magukat; rút hálaatlanságuk

folytán a fölébredt lelkiismeret átokká változtatta az elvett áldást; a színaranyból értéktelen kavics lett; a rózsza lehullott s csupán szűrő tövisei maradtak meg.

Azon az egy háládatos szívü samaritánuson beteljesült az Urnak ígérete: *Aki dicsérettel áldozik, az dicsőít engem; aki az ő utait jól vezérli, megmutatom annak az Isten szabadítását . . . Kelj föl és menj el: a te hited téged megtartott.* Az Urnak ez elismerése megara-nyozta, megkészserezte, állandósította ama hálás férfiunak házában az áldást. Óh, végy róla példát s szívednek kertjében a hála illatos virágát elhervadni ne engedd. Ime, beköszöntött a szeptember s vele az áldást osztó ős. Ha a *Miatyánkban* nem imádkozol hiába: A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma — ne feledd el utána az asztali áldást sem: Aki ételt, italt adott, annak neve legyen áldott! . . . Te serdülő ifjuság, mely a nyári pihenő után ismét szent buzgósággal sietsz a tudományok és hasznos ismeretek csarnokaiba, hogy jövődö boldogságod alapköveit lerakd, a *Jövel szent Lélek Ur Isten* fohászszal egyesítsd a hálaimát is Istentől nyert eddigi lelki, testi javaidért: Atyám, neked szentelem áldozatul életemet! és tégy fogadást:

Bár hagyjon el e világ,
Én kebledre hajlom,
Hogy a háládatosság
Végkép' ki ne haljon.
Kereszt kínját énrtem
S a halált eltúréd;
Legyen szívem és élfem
Mindörökre tiéd!

Amen.

ZÁBRÁK DÉNES.

EGYESÜLT ERŐVEL.

— Vasárnapi. —

Pred. 4, 9. 10. 12.

Az élet hova-tovább mindig nehezebbé, küzdelmesebbé válik úgy a lelki, mint a testi, úgy a szellemi, mint az anyagi téren. Érzi ezt közülünk mindenki, annyira, hogy még a legjobbknak, a leghívebben küzdőknek lelke előtt is föl-fölmerül az a kérdés: Vajjon elmondhatom-é egykor Pál apostollal: *Ama nemes harczot megharczoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam; végezetre el-tétegettem nékem az igazság koronája* (2. Tim. 4, 7. 8.). Mert bizony harczolnunk kell lelki kincseink megszerzéséért és megtartásáért; küzdenünk kell testi életünk javaiért, anyagi boldogulásunkért. S ez a harcz, ez a küzdelem hova-tovább mindig nehezebb, mindig sulyosabb. Lelki kincseink megszerzését s megtartását mindig nehezebbé teszi a bennünket ostromló világ és annak számtalan kísértése; anyagi boldogulásunkat, előmenetelünket folyvást küzdelmesebbé teszi a fokozódó világverseny.

A lépten-nyomon fejlődő, új eszmékkel, új gondolatokkal s új élvezetekkel terhesülő világ nem kedvez a lelki, nemesebb és maradandóbb kincseknek; az anyagi téren fokozódó világversenynyel fölszínre kerülő új erők, új törekvések letiporják a gyöngébbeket s nem engedik előbbre haladni. Oda jutottunk, hogy egyes ember, magára hagyatva, nem képes a fárasztó harczot sikerrel folytatni.

De hiszen régi igazság és már szent leczkénkben is azt hangoztatja a Predikátor, hogy *sokkal jobban van dolga a kettőnek, hogynem az egynek; mert azoknak jó jutalmok van az ő munkájokból; mert ha elesnek*

is, az egyik fölemeli a társát. Jaj pedig az egyedül valónak, ha elesik és nincsen, aki őt fölemelje. Ha az egyiket megtámadja is valaki, ketten ellene állhatnak annak és a hármas kötél nem hamar szakad el.

Ezt a régi igazságot ha tudta és átérezte s bizonyos esetekben alkalmazta is az emberiség, kivált akkor, midőn a népek s nemzetek egymás ellen való harczától voltak viharosak az idők s egyesült erővel igyekeztek legyőzni az ellenséget: de különösen tudja és átérzi a világ forogatójában élő mai nemzedék s az öröknek minden téren egyesítésével, tömörítésével igyekszik leküzdeni az élet-harcz nehézségeit. Ezért létesülnek ma egyre-másra a különböző egyesületek, társulatok, szövetkezetek. Ezt látva, Isten segedelmével, szent leczkénk alapján, én is arra akarom most irányítani figyelmeteket, hogy *csakis egyesült erővel harcolhatjuk meg az élet nagy harczát*; és pedig úgy a *lelki*, mint a *testi* élet mezején.

*

Ne tünjék föl előttetek, hogy először is *a lelki élet mezején* való egyesítésre, tömörítésre hívom föl figyelmeteket, hogy megharczolhassuk az élet nagy harczát. Mert bármit hirdessenek is mások, én állítom és hirdetem, hogy a lélek előbbvaló a testnél; állítom és hirdetem, hogy az élet nagy harczának megharczolására mindenk előtt lelki fegyverzettel kell magát ellátni kinek-kinek; különben elbukik az első ütközetben, vagy látszólagos diadala mellett is csak pyrrhusi győzelmet arat, azaz győzelméhez több szégyen, mint dicsőség tapad.

Jó lesz ezt meggondolni kinek-kinek; jó lesz az egyeseknek, jó lesz a családnak s jó lesz egyes társadalmi köreinknek, mert minden lépten-nyomon s minden pillanatban új, náluknál erősebb ellenféllel kerülhetnek szembe, amely kiméletlenül letiporja őket.

A lelki fegyverzet, melyről szó van, természetesen nem más, mint a vallásos hit s a vallásos hit által meg-nemesített tiszta erkölcs s a vallásos erkölcs méhéből születő erőteljes, buzgó egyházi érzet. Ezekkel kell, mint érczpaizszsal, felöveztetni egyeseknek, családoknak s tár-

sadalmi köreinknek, hogy az élet nagy harcának meg-harczolásához a siker reményében fogjanak.

De ugyan mit ér magában véve egyeseknek vallásos hite, ha százan és ezeren fognak ellenök fegyvert, hogy lerombolják, megsemmisítsék azt? Vajjon a legerősebb sziklaszirt is nem izzé-porrá zuzódik-é, ha szakadatlanul a tenger csipős, sós hullámai paskolják minden oldalról?

Egy-egy Isten lelkétől áthatott Mózesnek, vagy Illyésnek, vagy éppen Idvezítő Urunknak kellene lenni minden gyöngge halandónak, hogy megállhasson rendíthetetlenül egymagában is az ostromló zivatar közepette. Mózes megáll, bár a hitetlen és makacs nép ostroma övezi is; de lám, Áron már elbukik, mihelyt Mózeset nem érzi maga mellett s a néppel együtt imádja az arany borjut; Illyés megáll a Jézabeltől ellene indított szörnyü üldözés daczára is; de lám, Sámson már elbukik nagy magabíztában Delilával szemben; Idvezítő Urunk hív marad mind halálig, az ellene felkorbácsolt nép dühe, szidalmi között is; de lám, a tanítványtársaitól távol levő Péter már elbukik a főpapi szolgálóleány szavaira.

Mi a mai halandók vallásos hite ezekéhez képeest, önmagában? Zúgó nádszál, törékeny vessző. Az atyafiakéval egyesítve azonban aczél-keménynyé válhatik. Az én hitetlenségem porrá zuzhatja százak hitének várát; de inga-tag hitemet meg sziklaszilárddá erősítheti csak egy-két atyámfia buzgó hite is. Hátha még mindnyájan egyesítjük vallásos szent hitünket, micsoda erősség lesz abból, minő harcokat ki bir az állani! A pokol se vehet rajta diadalmat.

Igy van a családokkal is. Uralkodhatik egyes családokban a vallásos hit által megnemesült tiszta keresztyén erkölcs: még sem képesek azt a hatást kifejteni, azt a sikert elérni, amit szeretnének; sőt a tiszta erkölcs fön-séges, boldogító erejében vetett bizalmuk nem egyszer meginog az élet küzdelmei között. Miért? Mert — fájdalom — többen vannak velök szemben a szent és tiszta erkölcsöket lábbal tipró családok s az ezekkel folyta-tott küzdelmet, magukra hagyatva, nem bírják ingadozás nélkül. Tömörüljenek csak a tiszta, szent erkölcsöket

ápoló családaink mint egy szív, egy lélek: nemes, nagy harczuknak diadalát napról-napra mindig jobban fogják élvezni.

S egyes kis társadalmi köreink, melyekben a buzgó egyházi érzet él, hasonló örömet fognak érezni, ha nem maradnak elszigetelten, ha nem kevesed-maguk akarnak üdvös tevékenységet kifejtteni; de egyesülnek mindama társadalmi rétegekkel, amelyekben az Isten országa szent eszménye él s annak megvalósításáért epekednek.

Mert tudom én, hogy vannak egyes kisebb társadalmi körök, amelyeknek szemében az Idvezítőnk által alapított lelki ország csak guny és nevetség tárgya; mivelhogy jól tudják és érzik, hogy se az igazságtalanok, se a paráznák, se a bálványimádók, se a házasságtörők, se a lopók, se a telhetetlenek, se a részegesek, se a szidalmazók, se a ragadozók nem örökölhetik Isten országát (1. Kor. 6, 9. 10.) s ezért harcolnak is aztán az ellen minden kikeresett módon; de azt is tudom, hogy vannak — Istenek hála! — oly kisebb társadalmi köreink is, amelyek érezve az Isten országának áldásait, készek sikra kelni annak szent és nagy érdekeiért, készek buzgó egyházi érzettel ápolni, segíni az egyházi élet minden nemes törekvéseit. S ha nem bírnak oly sikert felmutatni, mint aminőt óhajtanának, annak oka a szétszakadottság, az erők elforgácsolódása, az ellenféllel vívott küzdelemben.

Csak egyesült erő, a buzgó lélektől áthatott társadalmi körök együttes munkássága mutathat föl e téren is sikert, előhaladást; mert *a hármas kötél nem hamar szakad el*, hanem a szent ügy hajóját mindig közelebb-közelebb vonja a kikötőhöz. Az ilyen egyességért könyörgött Urunk főpapi imájában eként: *Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben, akiket nékem adtál, hogy eggyek legyenek, mint mi* (Ján. 17, 11.). Ezért hagyta meg tanítványainak is, hogy legyenek mindnyájan egy akarattal együtt, mignem veszik a szent Léleknek erejét. S mert valóban eggyek lettek az Atya és a Fiu szeretetében, azért hatotta át őket a szent Lélek ereje is oly föl-ségesen; azért küzdhettek sikeresen Isten országáért, azért harcolhatták meg az önmagukban gyöngé Péterek és

Pálok az élet nagy, nemes harczát oly diadalmasan a lelki élet mezején. Gyarló erőnk egyesítésével minket is a pünkösti Lélek fog vinni diadalról-diadalra s csakis így győzedelmeskedhetünk a lelki élet mezején.

*

De aztán *a testi élet mezején* is.

Ha a lelki élet mezején lépten-nyomon ellenféllel találják szembe magukat egyesek, családok s kisebb társadalmi köreink, úgy van ez éppen a testi élet mezején is. Amott a lelki kincsek, emitt a földi javak fölött folyik a harcz. S hagyján volna, ha az utóbbi téren ki-ki csak azért küzdene, hogy tisztos kenyere legyen; de egy nagy rész azért harczol minden eszközzel, hogy neki többje legyen, mint másnak, mitsem törődve azzal, hogy az a másik talán kenyér, ruha és fedél nélkül marad.

Az életharczot az újabb idők nemzedékei különösen sulyossá tették azzal, hogy fegyverül nem csupán a tisztos munkát és igyekezetet használják, hanem az álnokságnak és fufangnak különböző nemeit is. Maga a tisztos munka ellen való küzdelem, tisztos munkával, korántsem tette volna oly ádázzá és rettenetessé az életharczot; de azzá tette az egyesek, családok és társadalmak kiszípolyozására, megrontására s elszegényítésére alkalmazott számtalan fufang és álnokság. Óh, hányan lettek már szánandó áldozataivá a tisztességtelen világversenynek, mikor eszébe kezdte venni az emberiség martalékul kiszemelt része a szent leczkénkben foglalt igazságot, hogy csak egyesült erővel védekezhetik s harczolhatja meg ellenfeleivel szemben az élet nagy harczát.

Már Idvezítőnk megmondá, hogy *e világnak fiai eszesebbek a világosságnak fiainál a maguk nemében* (Luk. 16, 8.). Ami azt teszi, hogy a világ fiai mindig tudnak maguknak előnyt szerezni mások fölött, ha álnok, ha hamis uton is; a világosság fiainak pedig szinte megáll az eszök egy-egy nehéz helyzetben s hamis eszközökkel dolgozni nem tudván, nem is akarván, elbuknak s ha nincs jóakaró felebarátjuk, aki fölemelje, ott vesznek el összetiporva. Így buktak el, így mentek tönkre anyagilag egyesek, így

jutottak koldusbotra családok, így lettek kizsákmányolva egész társadalmi körök.

Megkönnyítette a világ fiainak győzedelmét az, hogy ők már egyesült erővel küzdöttek s az új idők életfenntartó eszközeinek forrásait vagy maguk találták fel, vagy legalább jól ismerték s közvetlenül, olcsó szerrel meríthettek belőle; míg a nagy közönség nem ismerte a forrásokat, vagy nem juthatott azok közelébe, hanem csak drága keresménye árán. Így halmozódtak egybe a földi javak bizonyos pontokon, míg másutt meg csak a megélhetési teher szaporodott.

Ez egyenlőtlen helyzet megjavítására mi vezethetne inkább, mint a szent leczkénkben foglalt régi igazságnak megvalósítására törekvés, az erők egyesítése, tömörítése egyeseknek, családoknak s társadalmi köreinknek; mert bizonyos, hogy anyagi téren is *sokkal jobban van dolga a kettőnek, hogynem az egynek: mert ha elesik is, az egyik fölemeli a társát s ha az egyiket megtámadja is valaki, ketten ellene állhatnak annak és a hármas kötél nem hamar szakad el.*

Az egyesülésben, a szövetkezésben a gyöngébb erő is erősebbé lesz, mert a többiek testvéries szeretettel támogatják. Igen, testvéries szeretettel. Mert itt valósul meg kézzelfoghatólag az, amire Idvezítőnk tanít bennünket: *Ti mindnyájan egymásnak testvérei vagytok* s itt lehet csak egyszer könnyen követni Urunk parancsát: *Amit akartok, hogy az emberek cselekedjenek veletek, ti is ugyanazt cselekedjétek azokkal.* A szívtelen önzés válaszfalai itt is ledőlnek; kiki úgy igyekszik szövetséges társai javát, boldogulását munkálni, mint a magáét. Szinte a krisztusi melegítő s termékenyítő élet valósul itt meg; a vakok szemök világát veszik, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak s a szegényeknek az evangéliom predikál-tatik abban az édes, testvéries, mondhatni atyafiságos szent közösségben, melyben érdekeiket istápolják. Testet ölt itt az apostoli intés is: *Egymás iránt ugyanazon indulattal legyetek; ne kevélykedjétek, hanem az alázatosakhoz szabjátok magatokat. Ne legyetek bölcsék timagatokban* (Róm. 12, 16.). S míg szövetkezés nélkül oly gyak-

ran megtörtént már, amit szent leczkénk mond: *Jaj az egyedülvalónak, ha elesik és nincsen aki őt fölemelje* — a szövetkezés erőt, segédelmet nyújt a már-már elesőnek, hogy ismét talpra álljon s új kedvvel, új erővel, Istenben vetett bizodalommal, felebarátai szeretetével folytassa tovább az élet harczát.

K. T! A szövetkezés világboldogító erejét édes Megváltónk ismertette meg legszebben az emberiséggel akkor, midőn szent egyháza kötelékében egyesítette a benne hívőket. Az ő követői csak ily szövetségben egyesülve vívhatták meg a földrengető küzdelmeket a világ hatalmasaival szemben. Az ő országának tagjai ma is egyesült erővel küzdhetnek meg a vallásos hit, a tiszta erkölcs s az egyházi buzgó, szent élet elleneivel. Az ujabbkori tisztas alapon létesülő szövetkezetek ugyszólván testvérei a vallásos hitéletet ápoló egyháznak. Lélek és test, szellem és anyag ereje egybefonódik arra a szent célra, hogy az élet nagy harczát megharczolhassuk.

Ne hallgassatok hát azokra, kik a tisztas alapon létesülő szövetkezések ellen beszélnek. Az ilyeneknek nincs szerető szívök, mely embertársaik támogatására, lelki és testi jólétök előmozdítására sarkalná őket. Az ilyenek nem érzik a mások bánatát, nem hallják az apostoli intést: *Legyetek mindnyájan egyértelműek, rokonérzelműek, atyafi-szeretők, irgalmasok legyetek* (1. Pét. 3, 8.). Az ilyenek nem hajlandók életöket közhaszonra értékesíteni. Ám a keresztyén lélek diadalmas előnyomulása ott hagyja ezeket magukra; tömöríti a jobbakat, az érző szívűeket. Tömörüljünk mi is minden téren, hogy könnyebbé tegyük egymásra nézve az élet nagy harczát, tudván, hogy akik ezt cselekszik, *azoknak jó jutalmok van az ő munkájokból*. Elevenen átérzik már e földön a szentek egységének édességét, megérik a közboldogulás sikerét, meghallják a mindennél becsesebb helybenhagyó szózatot onnan felülről: *Jól vagyon jó és hív szolgám; egyre fülökbe cseng az övét soha el nem hagyó Ur Krisztus biztatása: Ne féljete, én meggyőztem a világot . . . ti is meggyőzitek!*

Amen.

SENKI NEM SZOLGÁLHAT KÉT URNAK.

— Vasárnapi. —

Máté 6, 24—34.

A fölolvastott szent ige mintha egyáltalán csak a mostani napokra, a most élő nemzedék számára iratott volna! Sokféle aggodalom, gond, félelem nyugtalanítja a kedélyeket. Sok ember ennek a nyugtalanságnak nyomorult rabja egész életében. Ime az egyik azzal a gonddal virrad föl: Mit együnk, mit igyunk ma? És nagy kő nyomja szívét. A másik a holnapról, a jövődőről aggódik. Beérem-e azzal amim van, a télen, vénségemben? Számíthatok-e, míg erőm nem tagadja meg szolgálatát, keresetre? Nem fogják-e elemi csapások szerencsémnek épületét romba dönteni? Még itt sem, ahol nyugalmat keres az ember, az Isten házában, az Urnak napján sem csendesednek le sok ember keblében a gondok hullámai. A szent beszéd hallgatása, az ének, az imádság alatt is hányat kínoznak a világi gondok! És mit mondjak azokról, akiknek nincs vasárnapjuk, ünnepnapjuk, mert nem akarnak nyugodni a világi szorgalmatosságuk miattá . . .

Vajjon mi lehet oka ennek az aggodalmas gondnak, ennek a testi-lelki gyötremnek? Hol van ennek a forrása? Krisztus Urunk azt válaszolja mai szent igénkben: *Azért azt mondom nektek: Ne aggodalmaskodjatok a ti életeitek felől . . .* Azért . . . Hát miért? Erre fölvilágosítást nyújt az idézett szavak előtt közvetlenül olvasható mondat: *Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.* Tehát mivel a szív szerelme megoszlik Isten között és a világi gazdagság között, azért nem lehet a szívnek nyugalma, azért van gondja, aggodalma. Mert ahol a szív

vonzalma megoszlott Isten között és a világ között, ott az ember azt véli, mindent csak önmagának kell elvégeznie a maga tehetetlenségével; ott a kevésbé jelentős dolgot az egyedül szükséges dolognak tartja a maga csalóka telhetetlenségében és ott eltávozik az imádságnak és bizodalomnak lelke.

1.

Amikor a szív vonzalma megoszlott Isten között és a világ között, az ember azt véli, mindent csak önmagának kell ellátnia a maga tehetetlenségével. Ez az első.

A vallásos kebel, mely Istent mindenek fölött szereti, meg nem tántorodik abban a hitében, hogy az Ur gondot visel. Kitörölhetetlen betűkkel látja ezt megírva a természet könyvében örökérvényű törvényül. Tudja, hogy a maga élettörténetében ugyanez az igazság érvényesül. A szent írásnak sok-sok lapján olvassa ezt. A természet virágköntösében, a virágos fák, a gyümölcsöccsel megrakott fák, a hullámozó kalásztenger hirdetik: Az Ur gondot visel rólunk!

A kék égboltozat is az Isten változhatatlan irgalmának jelképe, mely szerint egyikünkről sem feledkezik meg. A mezőnek liliomai, az égnek madarai megerősítenek e bizodalmas hitünkben, mert mi drágábbak vagyunk azoknál. Minden reggel megújul az Istennek jósága, mely vi-gyázott reánk, mikor aludtunk, kísér útainkon, megsegít, mikor dolgozunk, megáldja kezeink munkáját, velünk van, midőn egyedül, midőn elhagyatottaknak véljük magunkat. Élettel és irgalmassággal megajándékozta engemet, óh Uram és a te meglátogatásod tartá meg az én lelkemet! Embernek fia, van-e életed történetének csak egy lapja, amelyen írva nem volna: Isten gondot visel rólunk!

De ezt csak a vallásos kebel látja be, amely Istent mindenek fölött szereti s csak őbenne bízik. Amidőn azonban az ember szívének vonzalma, szeretete megoszlott Isten között és a világ között; amidőn a szív éppen elpártolt Istentől, akkor azt véli, mindent csak öneki kell ellátni a maga tehetetlenségével. Az ilyen ember társul szegődik a balgatagokhoz, kik azt mondják az ő szívök-

ben: Nincsen Isten; segíts magadon és segítve lesz rajtad; gyógyítsd meg magadat és meggyógyúlsz; tartsd meg magadat és megtartatol, szánts, vess s adj kedvező időjárást is, ne csak óvatos légy és vigyázz, hogy — a mennyire tőled függ — megőrizzed életedet a veszedelmektől, hanem egyenesen neveld életednek hosszúságát. Amidőn az ember nem bízik mindenekfölött Istenben, elfeledi, hogy ha az Ur nem építi a házat, hiába fáradsz, akik azt építik; ha az Ur nem őrzi a várost, hiába vigyáznak az őrizők; hiába való dolog néktek reggel hamar fölkelnetek, későn feküdnetek le és nagy fáradtsággal kenyeret ennetek, holott az Isten az ő szerelmesinek enged álmodni. A hitetlen ember mindent maga akar megtenni, ellátni, a maga tehetetlenségével.

Mert tagadhatatlan tény, hogy az ember minden pillanatban képességének határvonalához ér, ahol megállítják: Eddig és ne tovább; itt a part ellene áll a te fölháborodott habjaidnak. Egyszer betegség, fáradtság, vénség bénítja meg erejét és nem bír aként tenni, ahogyan akarna. Máskor elemi csapás ér és nem lehet ellene tenned semmit. És nem marad más hátra annak, aki önmagának segítsége, mentője akart lenni, mint tehetetlenségében aggságoskodni, kétség örvényébe elmerülni, panaszkodva, jajveszékelve: Mindent elkövettem, ami csak lehetséges volt, de nyomorult, elhagyatott ember vagyok! Az Ur elfeledkezett rólam!

2.

A mikor a szív vonzalma megoszlott Isten között és a világ között, az ember a kevésbé jelentős dolgot az egyedül szükséges dolognak tartja a maga csalóka telhetetlenségében. Ez a második.

A föld sok-sok lakosa közül egyik sem titkolhatja el maga előtt, hogy vagyon valami nevezetesebb, szükségesebb ügye, de vagyon kevésbé lényeges, közönbös ügye is; hogy van valami magasztosabb, mint ami a föld porából vétetett és ismét a föld porában elenyészik. Ennek a beismerése a vallásnak egyik alapja bennünk. Azonban a sok embernek sokféle az elve arra nézve, hogy mi hát

a nevezetesebb és mi a kevésbé lényeges; mi az egy szükséges és mi a közönbös. Némelynek a lélek több, hogynem mint a test. Keresi azért először az Istennek országát és annak igazságát. Imádkozik, jöjjön el napról-napra, jobban-jobban Istennek országa. Szentül törekszik Isten akaratját cselekedni, szívesen törekszik, fő gondja, hogy jó lelkiismerete legyen Isten előtt és bírja a boldog örökélet reménységét, egykoron pedig a dicsőültek seregébe juthasson az Atyának házában. Az ilyen igyekezetet csak a vallásos kebel ismeri, mely Istent mindenekfölött szereti és csak őbenne bíz. Imádkozik ugyan a mindennapi kenyérért is, imádkozik, hogy az Isten megadja azt ma, dolgozik, hogy azt elvehesse Isten kezéből mára. Holnap megint imádkozik és megint dolgozik. És holnap is él a jó Isten, ki az égi madarakat eltartja, a mezőnek fűvét ruházza, aki nekünk is megadja, ami szükséges, holnap oly szeretettel, mint ma. A vallásos embernek békessége vagyon Istenben. Életelve ez: Uram, kicsoda volna nekem mennyekben tenáladnál több és tenáladnál egyébben nem gyönyörködöm e földön. Elfogytok bár az én testem és az én szívem: az én szívemnek kösziklája és az én örökségem te vagy, óh Isten, mindörökké!

De ez a boldog megnyugvás, ez az isteni békesség ismeretlen valami azok előtt, akik Istentől elpártoltak vagy akiknek szívök vonzalma megoszlott Isten között és a világ között. Az ily elvű embereknek ami közönbös, az a legnagyobb, ami alábbvaló, az a legelső s magasztos, ellenben ami elmulandó, az a legfőbb kincsök. Ezeknél az öltözet nagyobb, hogynem mint a test és a test nagyobb, hogynem mint a lélek, a világ feljebb való, mint a mennyország. Szerintök első a világ és ami e világból vagyon!

Akinek pedig az első és a fő e világ és ami e világból való: annak e világban gondja, gyötrelme vagyon. Mert a világnak javai nem egyforma mértékkel adatnak. A jó földdarabok mellett elterül a kösziklás, sovány, kopár talaj. Gazdag és szegény összetalálkoznak az élet útjain. Aki szívét elfordította Istentől és oda lánczolta a világhoz, esik kísértetbe és törbe és sok balgatag és káros kíván-

ságokba. Telhetetlenségében soha sem elégszik meg azzal, amije van. Többet-többet kíván. Sohase csöndesedik le vágyai tengere. Ha van öltözete, hogy testét védje az idő viszontagságai ellen, kíván biborba s bársonyba öltözködni, hogy megcsudálják. Ha eledele van éhségének csillapítására, kíván vígan lakmározni, dőzsölni. Nyugalmas helyéről, ismerői köréből vágyai tovább kergetik idegenbe. Talán ott szebb, több rózsza virul, talán ott leli meg a bőség szaruját. Csalóka telhetetlenség! A boldogság nem a húsos fazékban van, sem nem a kancsó fenekén, sem nem a ládafiában, hanem a szívben. Bizonyára nagy kereskedés az isteni szolgálat az elégséggel; a megelégedés és kegyesség nagy lelki hasznot hajt. A telhetetlenség aggaszkodásba, gondokba merít. A világ elmulik és ami e világból vagyton, a mulandóság bélyegét viseli. Birtoklása, élvezete bizonytalan. Ki szívét megosztotta Isten és a világ között, fővényre építette szerencsését. A mammon őrizete a rozsdára és a tolvajok hűségére van bízva, a bibor és bársony a molyokra. Az élvezetek mámora nyomában az undor és a szegénység jár. Senki sem szerez hervadhatatlan koronát a világ után való futásban. Láttam minden dolgokat, melyek lesznek a nap alatt — mondja már bölcs Salamon — hogy ime mindezek csak hiabavalóság és a léleknek gyötrelme! Bizonyára aki szereti a világot és ami e világból vagyton, annak sorsa gyötrelme!

3.

Amikor a szív vonzalma megoszlott Isten és a világ között, onnan eltávozik az imádságnak és bizodalomnak lelke. Ez a harmadik.

Azt mondja az Ur Isten: Én vagyok a te Urad, Istened, tenéked javadra vagyok mindenben. Édesgetni akar ezzel, hogy elhigyük, hogy ő nekünk szerető Atyánk, mi pedig szeretett gyermekei. Jól tudja a mi mennyei Atyánk, mi nélkül szűkölködünk. Teljes bizodalommal lehetünk iránta, hogy ő, a mindenható Atyánk, tud is, akar is segíteni gyermekein és mindenben csak javunkat akarja. Mindannyiunkat áldani kész minden jó adománynyal és tökéletes ajándékkal, amelyek alászállanak őtöle, a világosságnak

Atyjától. Minden falatka kenyér, minden csöppecske víz, minden az ő kezéből jött, aki a mezőnek fűvét ruhazza, az égi madarakat táplálja, kinek gondja vagyon a terem-
tés remekére is. Teljes bizodalommal fölemelhetjük őhöz-
szívünket, az imádság szárnyain fölemelkedhetünk az ő
boldogító közelébe. Ha béborul fölöttünk az ég, ha villá-
mok czikkáznak körülöttünk a sötét felhőből: a mennyei
Atyára bizzad utadat, sorsodat. Még ha szinte a halál
árnyékának völgyében járok is, nem félek a gonosztól,
mert te, Uram, velem vagy, a te vessződ és botod vigasz-
tálnak engemet. Ha jó napokat lát, virágos utakon járhat
a hívő keresztyén, elgondolja magában hálás szívvel: Mily
nagy az Isten jósága, vajjon kit nem érzékenyít; hol az
ember, kit igazsága hálaadásra nem indít! A hívő lélek
nyugalmát sem szélvészben, sem zivatarban, sem szél-
csöndben, sem verőfényben nem veszti el.

De ha a gyermeki viszony a mennyei Atya és földi
gyermeké között fölbomlott, az ember szíve elfordult Isten-
től vagy megoszlott Isten és a világ között: megszakadt
akkor a bizalomteljes közlekedés a mennyei Atya s földi
gyermeké között. Az ilyen ember reggel nem gondol
Istenre és estve sem kívánczik hozzá az ő lelke. A sze-
rencse verőfényes napjaiban fölfuvalkodik és nem gondolja
meg: Kisebb vagyok minden irgalmasságodnál és igazsá-
godnál, melyet velem, a te szolgálóddal cselekedtél. A kereszt-
viselés borus idején kislelküsködik és zúgolódik a jó Isten
ellen és megtelik szíve aggodalommal. Mikor az Ur nap-
jain olykor-olykor ellátogat az Ur házába, szolgálatot vél
tenni Istennek, amivel hosszabb időre is megelégedhetik
az Ur Isten. Mindezek okáért sajnálatra leginkább méltók
azok, akik nem tudnak, nem akarnak imádkozni. Szeren-
csétlenek a szerencse napjaiban, mivel nem ismerik a jó
adományok és tökéletes ajándékok legbecsesebbikét, Isten-
nek kegyelmét. És százsorta szerencsétlenebbek a nem-
szeretem napokban, mivel Istentől elhagyatva érzik magu-
kat és a kereszt annál súlyosabb. Ha az én ínségemben
nem bíznám Istenemben s nem imádkozhatnám, ha szívem
reménysége lankad s múlt segítsége: magam hogy vigasz-
talhatnám?

ISTEN ÉS AZ EMBEREK.

— Vasárnapi. —

Csel. 5, 29.

Szeretett testvéreim az Urban! Amit az imént Istennek ígéből olvastam föl előttetek mai szent beszédem alapjául és tárgyául, azt nemrég egy levél homlokzatán láttam nyomtatva, amely levélben egy engemet közéről érdeklő évforduló alkalmával gyülekezetünk egyik tagja fejezte ki előttem jókívánatait.

És bárha e levél írójától bizonyára távol állott az a szándék, hogy a levele homlokára nyomtatott sorok által engem e tárgyban tartandó beszéd mondására ösztönözzön, én mégis megragadom az alkalmat, hogy azokat a vallásos gondolatokat, amelyek e sorok olvasásánál az én elmém-ben támadnak, előttetek kifejtsem.

Mert nem tagadom, teljes súlyával éreztem akkor, mikor azt a levelet kezembe vettem s érzem ma is e mondásnak mély, mondhatnám, megrázóan mély jelentőségét! Előttem állott a nagy apostol, Péter, aki az apostolok cselekedeteiről szóló könyv tanúsága szerint életével játszott, amikor az őt hitéért üldöző zsidó főpapi hatalommal szemben bátran hangoztatta s először vette ajkára azt a szózatot: *Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek.* Előttem állottak a bátor hitvallók, akik rabláncz terhe alatt nyögve, vadállatok elébe, tömlöczbe, máglyára hurczoltatva, kiáltották oda nemes daczczal, szent haraggal: *Istennek kell inkább engedi, hogynem az embereknek!* És előttem állottak a nagy reformátoroknak és buzgó követőknek a történelem mesgyéjén kimagasló alakjai, akiket sem fejedelmi szó, sem pápai átok, sem

csábítás, sem fenyegetés, sem börtön, sem verpad, sem gályarabság nem térítettek el attól a meggyőződéstől, hogy valóban jobb az Istennek engedelmeskedni, hogynem az embereknek. És előttem állott az a sok szenvedő, aki ez ígében talál vigasztalást élete sivár napjaiban és az a sok rajongó, fanatikus vagy képmutató, aki ezt az isteni ígét játssa ki ürügyül akkor, amikor nem akar emberi kötelességet teljesíteni, vagy amikor másokat hazug érdemekkel elvakítani szeretne.

Ily gazdag anyag láttára, amely lelkemben egyre gyűlt és gyűlt, mint ahogy a megáradó folyóvizek hullámai egyre magasabban csapkodnak, hogynem határoztam volna el magam annak evangéliomi értelemben való kifejtésére, amit e rövid alapige mond:

Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek!

Az első kérdés, amelylyel itt tisztába kell jönnünk, az, hogy *mikor alkalmazzuk ez ígét*; a második pedig, *hogyan alkalmazzuk azt?*

1.

Tehát az lesz a mi első kérdésünk, mikor alkalmazzuk az életben az ígét: Inkább kell Istennek engednünk, hogynem az embereknek.

Mert mennél nagyobb erejű valamely igazság, vagy valamely jelszó, annál közelebb fekvő a veszedelem, hogy félreértés, vagy szándékos félremagyarázás alapjává válik. Hiszen még a legravaszabb népámítók is felséges igazságok jelszavaival közelednek a tömeghez, amely észre sem veszi, hogy e jelszavakban foglalt igazságot előtte mily ferdén, mily hamis következtetésekkel mutatják be; ferdén és hamisan, hogy a félrevezetett tömeg egészen mást olvasson ki abból a jelszóból, mint ami abban voltaképpen foglaltatik.

Hát még mennyivel könnyebb eltévedni a gyarló emberi léleknek oly óriási ellentétet magában foglaló kérdésnél: Istennek kell engedni inkább, hogynem az embereknek!

Pedig hát ez az igazság, ez a felhívás is tiszta, egy-

szerü, igaz, csak föl kell tudni fogni az értelmét. Nos, igen! Istennek kell inkább engedni, mint az embereknek. Mikor? Mikor kerül reá a sor a választásra e kettő között? Akkor, amikor az emberi akarat, az emberi törvény, az emberi parancs nem egyezik meg Isten akaratával, sőt azzal homlokegyenest ellenkezik, szembeszáll. Amikor a szülő nem erkölcsöt, de erkölcstelenséget követel gyermekétől; amikor a pap nem szeretetet, de gyűlöletet hirdet; amikor a vőlegény vagy a menyasszony egymás vallásos meggyőződésének tiszteletben tartása helyett egymástól hitök megtagadását, sőt jövőendő gyermekeik hitének áruba-bocsátását kívánják; amikor a felsőség nem az emberi jogok és a világi törvény megóvására, de azok zsarnoki leigázására törekszik; amikor a társadalom nem magasztos igazságok, de lealázó hazugságok uszályhordozójává válik; amikor a szabad meggyőződés hangoztatása helyett a lelki ismeret gúzsbakötését követelik; amikor a közélet oly irányt vett, hogy szent érdekek örvénybe sodródása már nyilvánvaló és még mindig játszva-játszanak a forumon ülők a megtévesztő jelszavakkal: nos akkor, tehát akkor, amikor az erkölcs, a jellem, az örök isteni szeretet és az örök emberi szabadság veszélye nyilvánvaló, akkor igenis inkább kell engedni Istennek, mint a kisértő, vagy félrevezető, vagy fenyegető emberi szónak.

És engedni kell Istennek inkább, hogynem az embereknek akkor is, amikor az emberi akarat tehetetlenül áll az isteni akarattal szemben. És itt átléptük annak a világnak a szent küszöbét, amelyen belül olthatatlan lánggal kell égnie a keresztyén hit csipkebokrának. Hit nélkül — rövid földi életünkben — hányszor jutna zátonyra boldogságunk hajója. Amikor a partokon elvész, elmarad mellőlünk egy-egy kedves alak és mi mind kevesebb számmal vagyunk kénytelenek tovább evezni a habokon. Amikor a vizeken egy-egy örvénylő tajték elnyeli életünk egy-egy drága kincsét, ifjúságunkat, egészségünket, gyermekeinkbe vetett reménységünket, anyagi jólétünket, emberek között való békénket, pályánkon haladásunkat. Amikor oly nehéz megtalálni a feleletet arra a kérdésre, hogy mindez miért jut éppen nekünk osztályrészünkül? Nos, akkor vigyük

a hajót oda, a hit horgonyához, akkor kössünk ki vele a rendületlen hit partjain s akkor gyujtsuk meg a bánat és a gond sötétlő éjszakájában az Istenben vetett bizalom csipkebokrát s engedjünk inkább Istennek, az ő bár reánk nehezedő akaratának, hogynem a közöttünk jajveszékelő és csak bánatot, csak kétségbeesést terjesztő emberi szónak. Hiszen mit ér úgy is a jajveszékelés, mit ér a kétségbeesés? De kincset, boldogságot ér, mert megnyugvást ad a hit, hogy inkább kell engedni Istennek, az ő akaratának, mint embereknek, emberek képzelődés-szülte és aztán mindenféle váratlan esemény következtében párává foszló szerencse-ábrándjainak.

2.

De nagyon lényeges tudni azt is, hogy miként alkalmazzuk magunkra azt az isteni felhívást: Engedjünk Istennek inkább, hogynem az embereknek!

A kérdésre nagyon egyszerű a felelet. Engedjünk Istennek úgy, amint azt igazán Isten kívánja tőlünk, akinek még ezen a ponton sem szünik meg az az örök törvénye: *Szeresd felebarátodat úgy, mint temagadat*; aki tehát akkor, amikor neki kell engedelmeskednünk, nem kívánja tőlünk, hogy megvessük, elkerüljük, utáljuk vagy gyűlöljük felebarátainkat, a világtól elzárkozzunk, senkit ne szeressünk, senki dolgát el ne végezzük. És nem kíván tőlünk kihívó daczot, szándékos előmozdítását annak, hogy az emberek között valóságos ellentétek támadjanak a világi és a természet által belénk oltott törvényekkel szemben; hanem igenis kívánja azt, hogy amikor az ő törvényét követjük, kövessük azt *az ő törvénye szellemében*. Az ő törvénye beleállított minket a nagy világba, amely óriási hibái és gyarlóságai daczára is az Isten szeretetének tárgya és ajándéka; az ő törvénye testből és lélekből álló lényenyé formálta az embert és gyöngeségeiben reáutalta más emberek szeretetére, hűségére, segedelmére; az ő törvénye gyarló embert gyarló emberek közé vezetett s mindnyájunk fölé az Ur Jézus Krisztusban oly szellemi vezért állított, aki nem szünt meg hangoztatni, hogy éppen *a törvény betöltése a szeretet*.

Távol legyen tehát tőlünk, hogy amikor Isten törvényének engedelmeskedünk, azt akár egyes embertásainkkal, akár azoknak valamely körével vagy társadalmával szemben elkövetett sérelmek útján tegyük. Óh, hiszen az Istennek való engedmesség csak nem lehet kibúvó ajtó, nem lehet ürügy embertásainkkal szemben való kötelességeink elmulasztására. És aki azt mégis így cselekszi, az hamis képmutatónál, vagy szánandó rajongónál egyébnek nem tekinthető. Sőt Isten törvényeinek nem is engedelmeskedhetünk másként, mint ha egyuttal a helyes emberi törvényeknek is engedelmeskedünk; mert az okos, a bölcs a helyes emberi törvényhozásban is Isten törvénye, Isten akarata nyilvánul. Szeressük tehát a családot, szeressük a társadalmat, tiszteljük a hatóságot, engedelmeskedjünk a világi törvénynek, árasztjuk ki magunk körül a szeretet, a béke, az áldás világát és csak ott, ahol sem szeretet, sem béke, sem jószág nem elég az Isten akaratával szembehelyezkedő emberi gonosz akarat legyőzésére, csak ott törjük ketté az ítélet vesszejét, csak ott szegjük meg a bűnös emberi akarat által kívánt engedmességet, ámde akkor sem megvetésére vagy gyűlöletére az embereknek, de tiszteletére Annak, aki majd egykor ítélni fog úgy azokon, akik mindig csak embereknek, valamint azokon, akik Istennek engedelmeskedtek vala e földön.

Amen.

GEDULY HENRIK.

AZ ELSŐ TEENDŐ.

— Vasárnapi. —

Máté 6, 31. 33. *Ne aggodalmaskodjatok tehát és ne mondjátok: Mit együnk? vagy: Mit igyunk? vagy: Mivel ruházkodjunk? . . .*

Hanem keressétek először Istennek országát és az ő igazságát és ezek mind megadatnak néktek.

Máté evangéliomának ebben a hatodik részében, melyből alapigénket vettük és amely Urunk hegyi beszédének egy részét foglalja magában, arra figyelmeztet bennünket Idvezítő Urunk, hogy vallási kötelességeink teljesítésében az a fő dolog, hogy őszinték és igazak legyünk

Minden cselekedetünknek az adja meg igazi értékét, hogy milyen érzületből fakad.

Igy tanít az alamizsnálkodásról, mely csak akkor ér valamit az Isten szemében, ha a felebaráti szeretetnek tetteiben, áldozatokban megnyilatkozása; az imádkozásról, mely csak akkor számíthat meghallgattatásra, ha az Istenhez vágyódó emberi léleknek természetes szükségérzetéből fakad; a bőjtölésről, mely csak akkor kedves az Ur előtt, ha a bűn miatt érzett mélységes bánat, igazi fájdalom önként támadó külső jele.

Igy jutunk, ezek után a bölcs tanácsok és utasítások után, alapigénkhez, amelyben arra akar bennünket megtanítani, hogy rövidlátó bölcsesség a földiekért, a mulandókért aggódni, az örökkévalókról pedig megfeledkezni; mert igazán boldogok csak akkot lehetünk, ha az örökké-

valóság gondolata emel bennünket, még a földiekért való küzdelem közepette is.

Jertek és győződjünk meg Krisztus Urunk tanításának bölcseségéről és igazságáról.

1.

Ne aggodalmaskodjatok . . . mondja tehát Idvezítő Urunk.

Hogyan értsük Krisztus Urunknak eme szavait?

Vajjon könnyelműsége, a jövővel nem törődésre és dologtalanságra akar bennünket tanítani? Azt akarja, hogy így beszéljünk és gondolkozzunk: Miért aggódnám, miért fáradoznám, hiszen ott van a mindenható Isten, gyermeke vagyok, majd gondot visel rám s megadja mindazt, amire szükségem van . . .

Valóban, vannak sokan, akik így gondolkoznak. De Krisztus Urunk nem erre akar bennünket tanítani. Hiszen ez nem az az Istenbe vetett bizodalom lenne, amelyet ő hirdetett s amelyre ő — imádságos, munkás életében — példát mutatott; hanem istenkisértés. Hiszen ő azt tanította, hogy az Isten munkát rendelt minden ember számára a földön és csak munkánk, törődésünk, arcunknak a munkában elhullott verejtéke után ígéri az áldást és jutalmat. A munkásságot kötelességévé tette minden követőjének; hiszen ő maga is szüntelenül munkálkodott. *Az én Atyám mindez ideig munkálkodik, én is munkálkodom* — mondja önmagáról.

Munkálkodnunk kell tehát; munkálkodnunk a mindennapi kenyérért, az öltözetért; munkálkodnunk a jövőért, hogy takarítsunk valamit akkorára is, mikor többé nem lesz erőnk a munkára. Kamatoztatnunk kell a ránk bízott talentomokat. Gondolnunk kell a jövőre is, hogy olyanok ne legyünk, mint a bolond szűzek, kik nem szerelték föl jóeleve lámpásukat olajjal. Munkálkodnunk kell, míg nappal vagyon, mert eljő az éjszaka, mikor nem munkálkodhatunk. . .

Micsoda szorgalmatosságot ítél el tehát?

Elítéli azt az aggódó szorgalmatosságot, mely Istennek gondviselő jóságáról elfeledkezve, csak magától vár mindent.

Ez már bűnös szorgalmatosság, K. T! mert hitetlenségről tesz tanubizonyságot; mert kétségbe vonja a hű és igaz Istennek azt az ígéretét, hogy a becsületesen munkálkodó embert megáldja, megsegíti; kétségbe vonja annak daczára, hogy az egész teremtett világ, az emberi nemzetnek egész története hangosan hirdetik az ő jóságát és gondviselését. Bűnös szorgalmatosság, mert maga taszítja el magától az Istennek segítő jobb kezét, hogy maga teremtsen magának, a maga erején, megelégedést és boldogságot.

Csuda-e azután, K. T! hogy mikor látja és tapasztalja lépten-nyomon a maga gyarlóságát, tehetetlenségét; mikor látja, hogy *nem a gyorsaké a futás, nem az erőseké a viadal, nem a bölcséké a kenyér, nem az okosaké a gazdagság* . . . csuda-e, ha önbizalma megrendül, reményei meghervadnak és aggodalom, kinzó aggodalom borul lelkére, ha a jövőre gondol? Istenben nem bízik, magában nem bízhatik. Lelkének nyugalma oda van. Örök aggodalom emészti föl napjait és mérgezi meg életének minden örömét.

Bizony, szájalomra méltó látvány a világ fiainak e kinos vergődése és tépelődése a jövő miatt; az a lázas munka, az az örömtelen szorgalmatosság, mely nem hallja az Istennek biztató ígéretét: *Ime én veled vagyok mindazokban, valamikre menéndesz.*

Ez a hitetlenségről és elbizakodottságról tanuskodó, de azután keservesen csalódó, kiábránduló szorgalmatosság az, melyet Krisztus Urunk elítél.

2.

De lássátok, ő nem elégszik meg azzal, hogy a betegséget, a bűnt megállapítja; hanem mint jó orvos gondoskodik az orvosságról is.

Keressétek Istennek országát és az ő igazságát és ezek mind megadatnak néktek.

Tehát Istennek országát kell keresnünk; vagyis azt az országot, a hívőknek azt a társaságát, amelyben Istennek akarata a törvény, melyben minden hívő Istennek gyermeke s mint ilyen, meg van győződve az ország

Urának, mennyei Atyjának gondviselő szeretetéről, amely országban éppen azért megelekedés, öröm és boldogság uralkodik.

Ezt az országot *keresnünk* kell, ami azt jelenti más szavakkal, hogy mindazon akadályokon és nehézségeken át, melyeket a világ és a világhoz tapadó emberi természet elibünk állítanak, igyekezzünk felküzdeni magunkat ez ország polgárai közé, az Isten igazi gyermekeinek sorába.

Sőt Krisztus Urunk, még ezzel sem éri be, hanem megmutatja az utat is, amelyen ebbe az országba eljuthatunk: *keresnünk kell az ő igazságát*. Azt az igazságot, amelyet akkor érünk el, ha életünk, minden cselekedeteink megegyeznek az Isten akaratával, az erkölcsiség kivánalmaival. Mert az az igaz ember, aki cselekszi Isten akaratát. Tehát a szent, az ártatlan, az igaz élet az a szoros kapu és az a keskeny út, mely az Isten országába, mely boldogságra viszen.

Mire tanít hát Krisztus Urunk?

Arra, K. T! — és ezt ne feledjétek soha — hogy ha meg akarunk szabadulni a kinzó aggodalmaktól, a jövődők emésztő gondjaitól; ha azt akarjuk, hogy meg nem lankadva, csüggedetten reménnyel és bátor bizalommal harcoljunk meg az életnek harczát: *ne feledjük soha, hogy mi nemcsak a múlt világnak elmúló fiai, hanem Istennek örök életre hívott, örök gyermekei vagyunk*; arra, hogy nekünk nem szabad beletemetkeznünk a világba, előlni lelkünket a földnek porába, hanem magasztos rendeltetésünk útján kell törekednünk folytonosan őhöz, fölfelé: *keresnünk kell Istennek országát és az ő igazságát*. Be kell vezetnünk életünkbe a vallásnak minden főlemelő, vigasztaló erejét: a hitnek hatalmát, az Isten gondviselő szeretetének édes gondolatait.

Oh, milyen más lenne az élet, ez a sok bútól, gondtól, fájdalomtól, veszteségtől és csalódástól ostromolt emberi élet, K. T! ha szót fogadnánk az emberi nemzet ama legbölcsebb tanítójának és keresnénk először Istennek országát és az ő igazságát; ha már a gyermek és az ifju megértené, hogy csak akkor számíthat sikerre, előmenetelre és boldogságra az életben, ha a vallás és az Isten lesz ifju-

ságának vezére és őreá emelt szemekkel, őbenne vetett bizodalommal száll ki az életnek nagy tengerére!... Ha nem felejtené közülünk senki, hogy mindenkor, még a kenyérért folytatott küzdelem napjaiban is első Istennek országa és az ő igazsága, mert akik ezeket keresik, megadatnak azoknak mindenek.

K. T! Higyjétek el, hogy azok boldogulnak legjobban, kik nemcsak a múlandókra, hanem az örökkévalókra is gondolnak. Azok kezdik jó végen dolgaikat, kik Istennel kezdik. Hiszen az az Isten, ki egy boldog jövődől biztat, ki az ő örök országának polgáraivá hívott el minket, lehetetlen, hogy ne segítsen bennünket már itt a földön is, míg ama boldogabb világ nyugalma felé sietünk. Aki vezette Izraelnek bujdosó fiait a megigért Kanaán felé, velünk, velünk van ő mivelünk is és ha velünk van, nem félhetünk, nem aggodalmaskodhatunk. A kősziklából üdítő viz fakad, az égből manna hull, áldás árad reánk!...

Minél többet gondolunk az örökkévalóságra: annál kevesebbet aggódunk a múlandók miatt!

Amen.

MINDSZENTI IMRE.

KERESSÜK ISTENNEK ORSZÁGÁT

ÉS AZ Ő IGAZSÁGÁT.

— Vasárnapi. —

Máté 13, 45. 46.

Keressétek először Istennek országát és az ő igazságát (Máté 6, 33.). Üdvöztőnk e felhívása a világi gondok és bajok, az ezerféle kísértések és megpróbáltatások között bizonyos útmutató, világító szövétnek. Csakis az igazság ösvényén kalauzolnak e szavak, mert annak szájából származnak, ki az Atyát ismeri, vele egy, kinek minden hatalom adatott égen és földön. S e felhívásban elénk állított cél elérésében az Ur a mi segítségünk, ő avathat Isten országának polgárává, az ő segítségével élvezhetjük az Istennel való életközösséget. Vele küzdve, vele győzedelmeskedünk, azaz *mindazok megadatnak nekünk*.

Ki Istenben él, arról ő sem feledkezik meg, hanem ad neki ételt, italt, ruházatot és világi áldást, melyek hatatosan segítenek a legfőbb jóra való törekvésünkben. Mert bizonyára akkor munkáljuk földi jólétünket is igazán, mikor keressük az Istennek országát és az ő igazságát. Ne engedjük hát magunkat félrevezettetni e világ fiai által, kik a legfőbb jóban, Isten országában, nem hisznek, hanem, mert telve a kancsó és a pincze, az odafenn valókból gúnyt űznek. Óh az a nyugalom, mely ezeknek arczáról felénk mosolyog, nem egyszer csak csalfa látszat, keblök belsején titkos féreg rág!

Ne engedjünk a csábításoknak, hanem szerezzünk magunknak igazságot és el ne adjuk a bölcseséget, erkölcsöt és eszességet (Péld. 23, 23.); keressük Istennek országát és az ő igazságát.

Hogy ezt miképpen tegyük, erre tanít meg minket az evangéliombeli kereskedő, aki

1. *igaz gyöngyöket keres,*
2. *talál egy drága gyöngyre*
3. *és mindenét eladván, megveszi azt.*

1.

A kereskedő, mivel még nincs igaz gyöngye, elindul a nagyvilágba és keres.

Nem könnyű ám a kereskedő dolga, mert a világ piacznán sokkal több a hamis, mint az igaz gyöngy. Nem veheti meg mindjárt, mit először kínálnak, hanem küzdve, fáradva megy tovább és éles szakértelemmel szerez meggyőződést a kínált dolog valóságáról, csak azután bocsátkozik alkudozásba.

K. T! Nem így kell-e eljárni minden embernek Isten országa keresésében? A természettől senki sincs megáldva mindazokkal a jókkal, mik a magunk s mások boldogságára elégségesek; de akiben megvan e kincsek után való vágy, megszerezheti azokat. *Keressétek és megtaláljátok.* A nagy világ-piaczra kell mennünk keresni. Vigyázzunk, a nagy fény, sokféle csillogás el ne vakítsák szemünket; hamis kufárok rá ne szedjenek. Bölcseséggel és eszességgel mérlegeljünk, mielőtt veszünk.

A kereskedő — kiről az Ur beszél — igaz gyöngyöket keres, de még nem tudja melyik az az egy, igazi drága gyöngy. Olyat akar, mely értékre és fényre minden mást fölülmul, azért tovább megy piacról-piaczra s kutat, keres. Először az erkölcsök piaczára jut, hol az asztalok rakva jó lelki tulajdonságokkal, irott erkölcsi törvényekkel, fénylő példányképekkel, erényekkel. De mit érnek ezek? Az elsők pénzen nem vehetők, az utóbbiak — jól lehet megvehetők — bizonytalan fénynyel ragyognak s talán éppen akkor homályosodnak el, mikor fényökre leginkább van szükség. Az erények, melyek halomban hevernek, igaz gyöngyök, mikkel mindenki szívesen ékeskednék, de nehezen hozzáférhetők. Nem egyszer gondoljuk, hogy a mieink e gyöngyök, midőn a háborgó s önző szív elszakítja a fonalat s a gyöngyök széthullanak. S a keres-

kedő minél jobban törekszik e gyöngyök után, annál inkább érzi, hogy hiányzik valami, ami szívét ez erkölcsi ékszerek számára előkészítené.

Azért tovább megy s elér az emberi tudás piaczára. Szinte felüdül a sok értékes kő szemléleténél. Pénzt, fáradságot, szorgalmat nem kimél, csakhogy megszerezhesse azokat. S ime, amint vizsgálódik, látja, hogy e köveken itt-ott sötét foltok vannak: nagy kérdések és semmi bizonyos tudás; merész sejtelmek, semmi igaz felelet; kiművelt szellemi tehetség, de tisztátalan szív. Az emberi szellem pompás gyöngyei, de a kereskedő még mindig nem elégedett.

Fölveszi tehát vándorbotját és elmegy az emberi munka piaczára. Az ipar, a kereskedelem e tágas mezején az emberi szellem drága gyöngyeit találja. Látja, amint a természeti erőket az ember szolgálatába kényszerítik s átalakítják az egész társadalmi életet. Széppé teszik a vagyonosok életét, a szegényebbeknél fölkorbácsolják a vágyat és kívánságot. Szép kövek — mond a kereskedő — de engem még ki nem elégítenek. Ugyanis észreveszi, hogy általuk a belső, a lelki élet nem találja meg táplálékát és elsorvad.

Tovább keres tehát. S ime, ismerősei elvezetik a társas élet piaczára, hol barátság, különböző célú egyesületek tárulnak fel előtte, hol a szépet a hasznessal egyesítik; de éles tekintetét nem kerülik ki a különböző gonoszságok sem.

A kereskedő itt sem találja azt, amit keres, azért vándorol tovább s elér a vallások piaczára. Még ekkora területet nem is talált útjában. Ezer meg ezerféle kirakat! Nem egynél az első tekintetre megbotránkozik, mert lerí a kövekről az emberi tévelygés. Sietve megy egyenesen a keresztyén egyház kirakatához. Az árulóasztalok hosszú soránál fényes ruházatban, éktelen lármával s néhol durva erőszakkal kínálják a drága köveket. Itt egy hosszú névsor, egy légió bűnös ember isteni tulajdonokkal felruházva ajánlatik, mert vészben, bajban segítenek. Olyan drága követ azonban, mely a többit fényben, ragyogásban messze túlhaladná, nem talál, habár az egyedül üdvö-

zítő egyház minden kínálatát megvásárolja is. Különös hévvel ajánlanak két drága követ. Az egyik egy gyarló ember a földön, csalhatatlansággal felruházva; a másik egy asszony az égben, királynői ranggal. A kereskedő közelebb megy, hogy megvegye őket, de észreveszi, hogy fényök hamis s rajtuk emberi kéz nyomai látszanak. Tehát megy tovább, még mindig keresi az igaz gyöngyöt. Sokat ajánlanak, de mind csak az ürességtől, értéktelenségtől ragyog . . .

2.

Végre a szívós kitartás, csüggedést nem ismerő akarat diadalt arat s a kereskedő talál egy drága gyöngyre.

Fenséges ez a drága gyöngy, minden más kőnél becsesebb; benne az ég és föld minden erői egyesülnek a testi és lelki élet ápolására. Ezt a drága gyöngyöt maga a jó Isten készítette s jóllehet első pillanatra jelentéktelen, de alapos vizsgálódás után a rajta tündöklő tisztaság és mennyei fény rávall Isten ujjára, mely e drága gyöngyöt az isteni kijelentések mélységes tengeréből hozta napfényre.

K. T! Tudjátok-e, hogyan nevezik e drága gyöngyöt? Nem dobog-e hevesebben szívetek, midőn fényét látjátok? S nem hajol-e meg minden térd e drága gyöngy előtt? Bizonyára igen, mert ez a drága gyöngy a mi Urunk Jézus Krisztus, ki szebb az emberek fiainál, kedvesség ömledez ajkain; mert megáldotta őt az Isten örökké (Zsolt. 45, 3.). Istentől lett ez nekünk igazságul és váltáságul. A legellentétebb tehetségek egyesültek benne mi-érettünk, emberekért; ember fia ő, de ugyanakkor Isten Fia; fájdalmainkat örömmre fordítja, a megpróbáltatások után Isten kiengesztelését hozza számunkra. Síri ágyunkat az örök élet bölcsőjévé avatja, az elveszett tékozló gyermeket mennyei Atyjához hazaviszi, a kárhozat örvényéből a kiengesztelődés gyönyörű mezejére vezet s végül az Istennel való életközösségbe segít. E drága gyöngy adja ideig és örökkétartó boldogságunkat, minden hívő vágyát kielégíti. *Kérjétek és megadatik.*

Ime, aki megvetttetett és megcsúfoltatott és mint egy

gonosztevő megfeszítettett, az lett a mi legdrágább gyöngyünk. Erről az igazi drága gyöngyről beszél a Golgota, e világ átkát kegyelemmé és békévé változtatván mindazok számára, akik öhozzá jönnek. Csudálatos kő, égi fényt áraszt szét s e fényt és dicsőséget mindenek megszerezhetik maguknak, a nélkül, hogy magukat vagy másokat megkárosítanának. Mindazáltal aki e drága követ birni óhajtja, az előtt csak az az út állhat, mely az evangéliomi kereskedő előtt állt, aki mindenét eladván, megveszi azt.

3.

A kereskedő, csakhogy az övé lehessen, amit keresett és megtalált, eladja mindenét, amije volt. Eladja önhitségét, mely szívét eltöltötte s melynél fogva hitte, hogy a maga erejéből is képes a jóra, sőt érdemeket is szerezhet; eladja önigazságát azért a gyöngyért, melynek fényénél vallást tesz magáról: Semmi vagyok . . . É válástétel az a ritka pénz, melyen bárki megszerezheti a drága gyöngyöt, mert aki így tesz vallást magáról, az megértette a proféta hívását: *Jertek, vegyetek pénz nélkül és ingyen, bort és tejet* (Ésa. 55, 1.).

A kereskedő elismeri, hogy ő semmi, sőt annál is kevesebb, mert hibák és bűnök terhe nyomja. Ámde mikor megtalálta a drága gyöngyöt, megtalálta azt is, aki e hibákat és bűnöket leveszi róla, ezt mondván a kereskedőnek: Szerelmesem, add el hibáidat, véremen veszem meg azokat; áldozd fel bűneidet, megigazulást adok és szent Lelket; fékezd meg gonosz kívánságaidat, békével és boldogsággal megajándékozlak . . . Boldog csere! — mond a kereskedő s fölkél és eladja mindenét ennek a csudálatra méltó vevőnek. Eladja az ő életét örökre és ha szívéből önző bűnök merülnek föl, újra meg újra eladja azokat, mert már a Krisztus él őbenne.

Elmerül a kereskedő a drága gyöngy, az Ur szemléletébe és mennél mélyebben vizsgálja, gyönyörúsége annál tisztább s boldogítóbb.

Nem távozik már el a drága gyöngy mellől, mert szívéből fölcseng a szó: *Aki a Fiút látja és benne hiszen, annak örök élete van.* Lemond mindenről, amin eddig

csüggött, lemond eddigi élvezeteiről, reményeiről, hogy azok a drága gyöngy fényét el ne homályosítsák. Mindenét Jézusnak szenteli, szíve másért dobog, mint hajdan. Gondolatait a drága gyöngy ragyogása világítja meg; érzelmeit, akaratát a szent Lélek vezérlésének veti alá. Semmit nem hanyagol el, de nem is rabja e világnak, hanem ama mennyei király szavára híven harczol, nem hiába vágván a levegő-egyet; szüntelenül hallván az intő szót: Mindent Isten dicsőségére cselekedjete!

Vegyük meg mi is ezt a drága gyöngyöt, adjuk érte az ó-embert, mindenével, amivel csak bírt s legyen e gyöngy igéjének fényével a mi utainknak világa és lábainknak szövétneke. *Méltó a megöletett Bárány, hogy vegyen erőt és gazdagságot és bölcseséget és hatalmaságot és tisztességet és dicsőséget és áldást* (Jel. 5, 12.).
Amen.

Theurer után

KARSAY IMRE.

A FOGLALKOZÁSÁT SZERETŐ EMBER.

— Pásztor ember fölött. —

Ámós 7, 14. 15.

Ámós proféta ifjú korában pásztor volt s onnan, a csöndes szemlélődés mezejéről lépett honfitársai közé, hogy Jehova nevében intse, feddje, dorgálja azokat, rámutatván az őket fenyegető jövendőre. Hogy profétai tisztét ő is bizonyos előkészület, lelki gyakorlat után kezdte meg, az az Urnak elhívó szava mellett is kétségtelen; ha ugyanis a különböző proféták iratait összehasonlítjuk, arra a következtetésre kell jutnunk, miszerint az Urnak ezen választottjai többé-kevésbé képzett, az észbeli dolgokban jártas emberek valának, kisebb-nagyobb ösmeretkörrel rendelkeztek s a buzgalmat, a lelkesedést, a profétai *látást* ezeknek alapján adta nekik az Ur.

Bizonyosan ugyanez az eset Ámós profétánál, de éppen az ő irata nem oly rendszeres és annál fogva kevesebb képzettségre mutat, mint például az Ésaiásé, aki királyi házzal állván rokonságban, nagyobb műveltségre, szélesebb ösmeretkörre tehetett szert.

Sok példáját látjuk annak az emberiség történetében, hogy némelyek az egyszerű foglalkozási körből nagyra emelkedtek; de Istennek elhívó kegyelme mellett az ilyenek sokat tanultak, sokat tuskodtak, önszorgalmukkal is közreműködtek elhivatásukra. Éppen ennek lehet tulajdonítani, hogy az ilyenek többnyire magasabb működési körökben sem szégyenelték soha korábbi foglalkozásukat, sőt önérettel gondoltak arra, jól tudván, hogy aki a kevesen hű, az bizatik sokra azután (Máté 25, 21.).

Ámós proféta az ő régi foglalkozását nemcsak hogy

nem szégyenelte, sőt önérettel mondja: *Nem vagyok proféta, sem profétának fia; barompásztor vagyok és vad fűgét szedek. És elhívott engem az Ur a nyáj mellől és mondá nekem az Ur: Menj el és profétálj az én népemnek, az Izraelnek.*

Pásztor ember volt a mi megboldogult atyánkfia is, az Ur akarata a betegség szenvedése által szólította el arról a térről és a pásztor-élet csöndes szemlélődését, egyszerű elégedett voltát, az élöket intő, az Isten előtt való számadásra figyelmeztető halálramenetellel kellett fölváltania.

Halálos ágyán a proféta idezett szavait forgatta elméjében, ami arról teszen bizonyosságot, hogy egyszerű életmódját, foglalkozását szerette; mi is azért e megboldogult atyánkfia gondolkozásának megfelelően elmélkedjünk most az alapul fölvett szent igék nyomán *a foglalkozását szerető emberről*; és pedig annak életéről és haláláról.

1.

A foglalkozását szerető ember élete a legboldogítóbb, amennyire csak boldogságról szó lehet e földön; olyan annak a folyása, mint azé a méltóságos folyamé, mely drága kincsekkel rakott hajókat szállít hullámain; vagy olyan az, mint egy életerős lombos fa, mely alatt oltalmat, üdülést találnak mindazok, kiket közelibe hozott Istenből kimért sorsuk.

Amihez kedvünk van, csak abban vihetjük valamire; a foglalkozását szerető ember lehet csak mesterévé valóban az ő foglalkozásának, egyedül az ilyen szeresheti meg mindazt az ügyességet, ösmeretet, mely által nemcsak önmagának, de hozzátartozóinak, sőt az egész emberi társaságnak jólétét, boldogságát is előmozdítani képes. Igen találó a magyar közmondás: Ki mihez nem ért, gyilkosa az annak.

A legegyszerűbb hivatásban is sokat lehet annál fogva tenni, érdemet is lehet szerezni, sőt ami legfőbb, megelégedett is lehet az ember; igen, mert a foglalkozását szerető ember érti és tudja méltányolni Pál apostolnak eme mondását: *Megtanúltam, hogy azokban, amelyekben vagyok, megelégedett legyek* (Filippi. 4, 11.).

Az ilyen ember nem tartja tehernek, ami reá vár, nem kicsinyli, de nem is irigylő a mások foglalkozását, hivatása mellett állhatatosan kitart, nem kapkod újabb és újabb munkatér után, nem ábrándozik nagyrahivatottság felől, öntudatlanul is érzi annak igazságát, amit a költő mond: Ábrándozás az élet megrontója (Vörösmarty).

Ha pásztor: pásztor akar lenni; az idő viszontagsága megedzi, a nagy természet Isten imádására tanítja, kietlennek látszó életében örömet tud találni; nyájának minden mozdulata figyelmét kelti s édesen gondol övéire; a pusztaság némasága elmélkedésre, a hajnal hasadása, a nap leszállása gyönyörködésre hívja; a föld honszeretetre s a látóhatár messzesége szabadságért lelkesedésre tanítja. Ha valaki a pásztor-életet ily módon megkedvelte, dicsérheted az előtt a városnak minden örömét, lelke csak ott boldog a nagy szabadság néma körében.

Ime a foglalkozását szerető ember élete! Boldogít és boldog az egyszerű helyzetében is.

Hát a halála?

2.

Minden halál profétál minékünk; mert a leghathatósabb intés, egyfelől fenyegető, másfelől biztató jövődőlés foglaltatik abban számunkra.

És a halál eme profétáló tulajdonságait leginkább megtaláljuk a foglalkozását szerető ember halálában. Mikor az ilyet hivatása köréből a betegség szenvedései által kiharcolja az Ur s tudjuk, mennyire visszavágyik oda: hathatós intést nyerünk ez által, hogy készen legyünk, mert bármennyire ragaszkodunk is az élethez, bármily örömet teljesítjük is annak munkáit s bármilyen hűséges szeretettel gondoskodunk is a ránk bizottakról, egyszer az Ur tőlünk is megkéri a mi lelkünket, minket is számadásra von. Ha tudjuk, hogy a foglalkozás örömeinek emlékezete súlyosítja halálramenő embertársunk utolsó tusakodását, ez arra int bennünket, hogy ne ragaszkodjunk felettébb az élet örömeihez, mert annál nehezebb lesz majd a földiektől megválnunk.

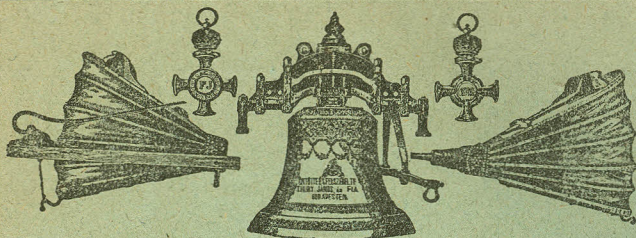
Ha pedig a kötelesség hű betöltése folytán a foglal-

kozását szerető ember halálramenesében a jó lelkiösmeret békességét szemlélhetjük; ha látjuk, hogy az Ur akaratán való megnyugovás lelki fenségével harcolja meg az ilyen az utolsó nagy harcot: ez meg hathatósan int bennünket arra, hogy hivatásunk körében, kötelességeink teljesítésében legyünk hívek, hogy békességes legyen a mi halálunk is.

Hát ha arra gondolunk, hogy a mulasztás az utolsó nagy pillanatokban önváddal terhel, míg a kötelességének élt ember bizalommal ajánlhatja lelkét Teremtőjének, mert bízhatik az Urnak amaz ígéretéhez: *Légy hív mind halálig és néked adom az életnek koronáját* (Jel. 2, 10.) — ugyan mondjátok, ily módon, nem az a biztató jövedőlés szól-e a foglalkozását szerető ember halálában lelkünkhöz, hogy hűségünk jutalmául Krisztusért üdvözítő kegyelmébe fogad bennünket a mennyei Atya?

Ime a foglalkozását szerető ember halála! Békességes, biztató s éppen ezért az élőkre nézve vigasztaló az . . .

ILLYÉS ENDRE.

Fuvógyár,
harang- és
érczöntőde, sza-
badalmazott
harangfelszere-
lés és nagy
szerkovácsság.

Telefon 25—37.
Alapított 1840.

Árjegyzék és
költségjegyzék
kivánatra ingyen
és bérmentve

OO POZDECH JÓZSEF UTÓDA OO

THURY FERENCZ

Budapest,
VI. Lehel-
utca 8.

ALAPITTATOTT 1851-BEN.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN

elsőrangú könyvkötészete és diszműves üzlete
Debreczen, Fűvészkert-utca 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható s kifogástalan munkát készit mindennemű könyvkötészeti, diszműcikkekben és börmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más *Egyházi műveket* tömeges mennyiségben, versenyképes kivitelben és *gyári áron*.

Anyakönyveket tartós jó kötésben.

Szent Bibliát és *Emléklapokat* különleges diszkötésben jubileumokra.

Aranykönyvet egyházak számára, Kéziratok befoglalására táblákat, mely jótékony adományok nyilvántartására is alkalmas. melyek a szószéken vagy temetések-nél előnyösen használhatók.

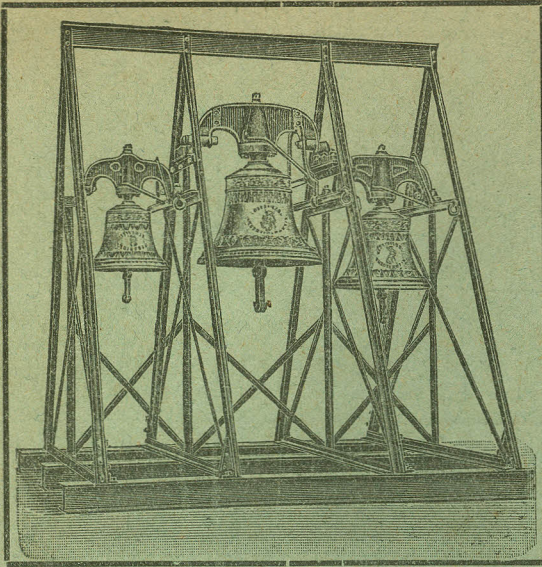
Iskolák számára térképek és táblázatok felhuzását vászonra vagy kemény papírra és ezeken kívül még számos e szakba vágó munkát.

A Haráček-féle
• kitűnő hatása

MENTHOL-sósorszesz

rendkívüli sikerrel használtak: bélfufódás és azzal járó csikarások és gör-
csők megszüntetésére, az étvágy fokozására, mindennemű rheumatikus bajok:
csúz, köszvény, fog- és fejfájás ellen; a fogakat megóvjá az odvasodástól, az
izmokat rendkívül erősíti s a szemekre is erősítőleg hat, a rossz száj-izt, bűzös
lehelletet, a fejkorpát és hajhullást, bőrvizketegséget, kellemetlen láb- és egyéb
izzadást, kipállást, pattanásokat és bőratkákat (Mitesser) pár napi használat után
teljesen megszünteti. — A Haráček-féle Menthol-sósorszesz ára használati
utasítással: nagy üveg 2 korona, kis üveg 1 korona.

Kapható a készítőnél: Haráček Vilmos Utódainál Nagybányán, vala-
mint az ország minden gyógyszerárában és nagyobb kereskedésében.

Hazánk legrégebb
 harangöntődéje.

Alapítatott 1816-ban.

Tíz évi jótállás.

Előnyös feltételek
 engedtetnek.

**Seltenhoffer
 Frigyes Fiai**

cs. és m. kir. udv. szállítók

Sopronban.

Ajánlják legjobban berendezett harangöntődjüket a t. községeknek és egyházaknak.

Harangok, bármely nagyságban és zengzetben, csak a leg-

finomabb harangérezből, tiszta csengő hanggal öntetnek. **Repedt harangok** újraöntetnek; ezek, valamint az új harangok is, a már meglevőkhöz teljes összhangzatban öntetnek. Minden harang hangja előre határoztatik meg. Különösen figyelemztetjük szabadalmazott kovácsolt vasból készült szerkezetünkre nagy harangok részére, mely által ezek könnyen húzhatók s a falakat nem rázzák. Fakoronával bíró harangok ezen szerkezetre olcsó árért átalakíttatnak. Kovácsolt vasból készült tűzmentes harangállványokat, czélszerű szerkezetben s olcsó árak mellett legjobban ajánlunk. Költségvetésekkel s képes árjegyzékkel postafordultával szolgálunk.

CSAK

**SZTOJKAI
 ÁSVÁNYVIZET**

IGYUNK,

mely kitűnő természetes
 gyógy- és ásványvizet.

Orvosi tekintélyek által ajánlva,
 több kiállításon kitüntetve.

Friss töltésben kapható minden
 fűszer- és ásványvizkereskedés-
 ben. — Főraktár Nagybányán:
 Kossuth Lajos-utca 26. sz.

Kútkezelőség SZTOJKA. Magyarlapos
 mellett. Szolnok-Doboka vármegye.

Mint gyógy-
 víz gyomor-
 bajoknál csodahatásu,
 csukor- betegségek-
 nél speciális
 gyógyszer, borral ele-
 gyítve igen
 kellemes és
 egészséges
 üdítő ital.

A sztojkai
 ásványviz
 szerencsés
 vegyi össze-
 tétele követ-
 kéztében, valamint
 szakszerű
 kezelése folytán ten-
 geren tul is
 szállítható.
 Erdély hava-
 sából ered-
 vén bakte-
 riummentes,
 járvány- betegségek-
 nél legbizto-
 sabb óvszer.